

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
"Ölkədəki qəfil
ölümlərə Çin
vaksini
səbəbdir"
iddiası
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 31 iyul 2024-cü il Çərşənbə № 133 (8506) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

İki ölkədəki sərhəd danışıqlarına Bakıdan reaksiyalar

Türkiyə-Ermənistan komissiyaları bir araya gəldi və ilk anlaşma əldə olundu - masada Azərbaycan da varmı?

yazısı səh.9-da

Moskvanın sülh masası arzusu: Bakı-İrəvan görüşü...

yazısı səh.8-də

Bakıda toylar təxirə salınır

yazısı səh.2-də

Mirzoyanın ittihamına Bakıdan cavab

yazısı səh.4-də

Hökumət inflyasiya proqnozunu niyə yenilədi?

yazısı səh.11-də

Tikinti bazarlarının "qara günü"

yazısı səh.15-də

Pasportumuzun 69-cu yeri - daha nələr etməli...

yazısı səh.11-də

Ermənistana ABŞ və AI-dən "şabaş" yağışı...

yazısı səh.7-də

"Təxminən 60 min nəfərlik ehtiyat qüvvə..."

yazısı səh.6-də

Polkovnikin həbsi - əsgərin ölüm müəmması

yazısı səh.13-də

"Böyük Qayıdış"ın növbəti dayanacağı Şuşa oldu

yazısı səh.13-də

Ölkədə "ikinci çörək" kəskin azalır - səbəblər...

yazısı səh.12-də

"POQQONLU DƏSTƏ" DƏN ONU DA TUTDULAR - ELƏ SİRLƏR BİLİR Kİ...

Müdafiə Nazirliyini talayanlardan daha biri həbs olundu; Rəhim Laçınov iki il əvvəl DTX-nın qandalladığı generalın məhkəməsində Nəcməddin Sadıkov haqda nələr demişdi...

yazısı səh.3-də

Azərbaycana "saatlı bomba" təhlükəsi - fitili Fransanın əlində...

Fransa Rusiyanın əvəzinə Metsamor AES-in yeni enerji blokunu tikə bilər, ABŞ da dəstək verir

yazısı səh.4-də

Talıbovlar
siyasətdən
çəkilir -
müvəqqəti,
yoxsa...

yazısı səh.5-də

Ramil Məmmədli

Bayrağında
"ay-ulduz"
olan üç ölkənin
hərbi yüksəlişi

yazısı səh.6-də

Xamenei yenə
Zəngəzur
dəhlizinə
qarşı çıxdı

yazısı səh.7-də

İlham Əliyev "Gənclik" metrosu yanında yaradılan parkda

Prezident İlham Əliyev Bakıda "Gənclik" metrosu yanında yaradılan yeni parkda işlərin gedişi ilə tanış olub.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov dövlətimizin başçısına parkda görülən və həyata keçiriləcək işlər barədə məlumat verib.

"Antena" parkı kimi tanınan bu ərazi əvvəllər baxımsız vəziyyətdə olub. İstirahət parkının yenidən qurulması və bərpası ilə əlaqədar bu ərazidə yararsız vəziyyətdə olan bezi tikililər sökülüb. Söküntü işlərindən sonra parkın ərazisi daha da genişləndirilib və 19 hektara çatdırılıb.

Yenidən qurulan parkda sakinlərin mənalı istirahəti və asudə vaxtlarının səmərəli təşkili üçün hər cür şərait yaradılacaq. Belə ki, burada müasir tələblərə cavab verən iki restoran inşa olunur. Həmçinin burada 2 fəvvarə də quraşdırılacaq. Bu da istirahət məkanına əlavə gözəllik verəcək.

Pakistan Azərbaycana yeni səfir göndərdi

İyulun 30-da xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Pakistan İslam Respublikasının Azərbaycana yeni təyin olunmuş səfiri Qasım Mohiuddini qəbul edib. Görüş zamanı səfir etimadnaməsinin surətini nazir Ceyhun Bayramova təqdim edib. Nazir səfiri təyinat münasibətilə təbrik edib, ona fəaliyyəti müddətində uğurlar arzulayıb. Səfir iki ölkə arasında münasibətlərin daha da inkişafı üçün bütün səylərini səfərbər edəcəyini diqqətə çatdırıb.

Görüşdə Azərbaycan və Pakistan arasında mövcud strateji tərəfdaşlıq gündəliyi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Pakistan İslam Respublikasına son rəsmi səfəri zamanı əldə olunmuş razılıqların icrası məsələləri və gələcək planlar müzakirə olunub.

Tərəflər iki dost və qardaş ölkə arasında mövcud olan strateji əməkdaşlıq əlaqələrini yüksək qiymətləndirərək, bir çox istiqamətlərdə əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinin zəruri olduğunu vurğulayıblar.

Avtobuslar Heydər Əliyev prospektinə daxil olmayacaq

İyulun 30-da "Koroğlu" Nəqliyyat Mübadilə Mərkəzindən (NMM) hərəkət edən müntəzəm marşrut avtobusları birbaşa Xəlil Rza Ulutürk küçəsindən Ziya Bünyadov prospekti ilə kəsişmədə yerləşən yolötürücünün üstündən geriye dönərək, Heydər Əliyev prospekti, Qara Qarayev və Zabrat yoluna istiqamətlənir.

Bu barədə Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyinə (AYNA) istinadən xəbər verir.

Məlumatla görə, nəticədə mərkəzdən Heydər Əliyev prospekti, Qara Qarayev prospekti və Zabrat yoluna doğru hərəkət edən marşrut avtobuslarının dairəvi yol qovşağına kimi yürüş məsafəsi 900 m-ə kimi azalıb. Bir gedişə sərf olunan vaxt 7-8 dəqiqədən 3 dəqiqəyə düşüb. Sözügedən istiqamət üzrə 31 marşrut üzrə 300-dən çox avtobus sərnişinlərə xidmət göstərir.

Həyata keçirilən dəyişikliklər müntəzəm marşrut avtobuslarının hərəkət trayektoriyasının və səyahət müddətinin qısaldılmasına, sərnişindəşma xidmətlərinin səmərəliliyi və keyfiyyətinin artırılmasına, atmosfərə atılan karbon qazının səviyyəsi ilə yanaşı, yanacaq sərfiyyatının azalmasına şərait yaradır.

Əvvəllər avtobuslar Heydər Əliyev prospektindən "Atletlər kəndi" boyunca dövrə vuraraq Ziya Bünyadov prospektinə istiqamətlənirdi. Avtobuslar "Koroğlu" NMM-dən Xəlil Rza Ulutürk küçəsində yerləşən dairəvi yol qovşağına kimi 1 800 metrədən çox məsafə qət edirdi.

Layihənin icrası nəticəsində 300-dən çox avtobusun Heydər Əliyev prospektinə daxil olmasının qarşısı alınacaq. Bu da öz növbəsində ərazidə sıxlığın azalmasına öz töhfəsini verəcək.

Tanınmış şəxsləri öldürmək istəyənin məhkəməsi başladı

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Aytən Əliyevanın sədrliyi ilə Nəcəfov Elşən Yunis oğlunun terror aktı hazırlığında ittiham olunması ilə bağlı cinayət işinə baxılır.

"Report" xəbər verir ki, iş materiallarına əsasən, 38 yaşlı Elşən Nəcəfov 2023-cü ilin sentyabr ayında Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən keçirilən xüsusi əməliyyat zamanı saxlanılıb.

Ona qarşı irəli sürülmüş ittihamda qeyd edilib ki, o, xarici ölkə ərazisində yaşayan digər Azərbaycan Respublikası vətəndaşı ilə əlbir olub xarici dövlət rəsmilərinin Azərbaycana səfəri zamanı onlara, Azərbaycanın dövlət və ictimai xadimlərinə qarşı ictimai tədbirdə imkan əldə edib terror hücumu etməyə hazırlıq hərəkətləri etmişdir.

Bu barədə qətiyyətinə ifadə etdiyi və əlbir olduğu şəxsə göndərdiyi səs yazıları iş materiallarına əlavə edilib. Sonuncu Elşən Nəcəfova planı həyata keçirərək öldürüldüyü halda "şəhid" hesab ediləcəyini bildi.

E.Nəcəfov DTX əməkdaşları tərəfindən aniden ifşa edilərək saxlanıldığından, iradəsindən asılı olmayaraq qeyd olunan terror əməllərini törətməyə cəhd edə bilməyib.

Ona Cinayət Məcəlləsinin 28, 277-ci (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsdə hazırlıq) və digər

maddələri ilə ittiham elan edilib.

29 iyul 2024-cü ildə keçirilən məhkəmə iclasında növbəti şahid ifadəsi elan edilib.

Şahid qismində dindirilənlərdən İbrahim Əlirzayev təqsirləndirilən şəxsi başqa adla açdığı sosial şəbəkə hesabından tanıdığını deyib. Şahid həmçinin Elşən Nəcəfovun iş materiallarına əlavə edilmiş, Azərbaycan dövlətinin suverenliyi əleyhinə paylaşmaları barədə də məlumat verib.

Həmin iclasda Elşən Nəcəfov ifadə verə bilməyəcəyini və özünü yaxşı hiss etmədiyini bildirərək məhkəmədən vaxt istəyib.

Məhkəmənin növbəti iclası sentyabrın 23-nə təyin olunub.

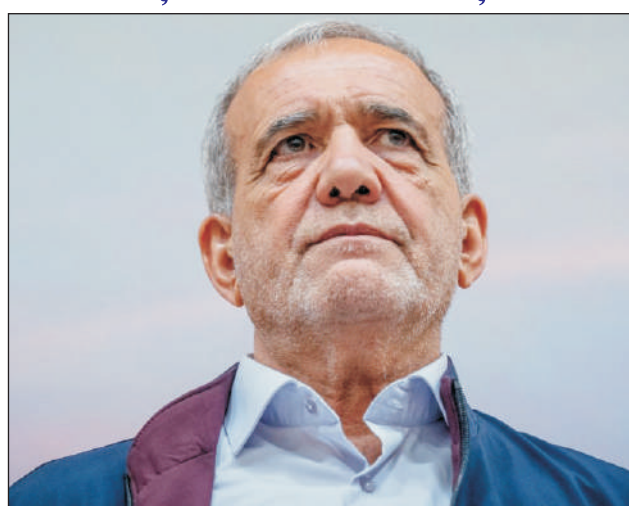
Ermənistan Səudiyyə Ərəbistanına ilk dəfə səfir təyin edib

Ermənistan Səudiyyə Ərəbistanına ilk dəfə səfir təyin edib. "Report" "Sputnik Armenia"ya istinadən xəbər verir ki, bu barədə Ermənistanın Prezident Administrasiyasından bildirilib.

Məlumatla görə, Ermənistanın prezidenti Vaaqn Xaçaturyan ölkəsinin Birləşmiş Ərəb Əmirliyi (BƏƏ) fəaliyyətində olan səfiri Karen Qriqroyanı eyni zamanda Səudiyyə Ərəbistanına da diplomatik nümayəndə təyin edib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan əraziləri Ermənistan tərəfindən işğal altında olduğu müddətdə Səudiyyə Ərəbistanı bu ölkə ilə diplomatik münasibət qurmayıb.

Pezeşkian and içdi

İrənin yeni seçilən prezidenti Məsud Pezeşkianın andiçmə mərasimi Tehrandə parlamentin binasında keçirilib.

Bildirilib ki, təntənəli andiçmə mərasimində 80 dövlətdən rəsmi qonaqlar iştirak edib.

İran konstitusiyasının 121-ci maddəsinə əsasən, Məsud Pezeşkian parlament üzvləri, Konstitusiya Keşikçiləri Şurasının üzvləri və məhkəmə hakimiyyəti başçısının qarşısında and içib.

Küləklə bağlı sarı xəbərdarlıq

İyulun 31-dən avqustun 1-dək qısa müddətə Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda bölgələrdə gözlənilən küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı xəbərdarlıq verilib.

Bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, sarı xəbərdarlığa uyğun olaraq Bakıda və Abşeron yarımadasında, Naxçıvan MR, Xaçmaz, Xızı, Şabran, Siyəzən, Altağac, Qobustan, Gəncə, Goranboy, Samuxda şərq küləyi arabir 13.9-20.7 m/san təşkil edəcək.

Mərakeş Kralına təbrik

Prezident İlham Əliyev Mərakeşin Kralı Əlahəzrət VI Məhəmmədə təbrik məktubu göndərmişdir.

Məktubda deyilir:

"Əlahəzrət,

Əziz Qardaşım,

Mərakeş Krallığının milli bayramı münasibətilə Sizə və Sizin simanızda qardaş xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi və xoş arzularımı çatdırmaqdan məmnunluq duyuram.

Biz xoş əməllərə əsaslanan Azərbaycan-Mərakeş dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişaf etdirilməsinə böyük əhəmiyyət veririk. Əminəm ki, xalqlarımızın rifahı naminə dövlətlərarası əlaqələrimizin daha da möhkəmləndirilməsi, qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə əməkdaşlığımızın genişləndirilməsi yolunda birgə səylərimizi bundan sonra da davam etdirəcəyik.

Belə bir əlamətdar gündə Sizə möhkəm cəsaətliliyi, xoşbəxtlik, işlərinizdə müvəffəqiyyətlər, qardaş xalqınıza daim əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm".

Bakıda toylar təxirə salınır

Noyabr ayında Bakıda keçiriləcək BMT-nin İklim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) ilə əlaqədar paytaxtda bəzi şadlıq saraylarında toyların keçirilməsi təxirə salınıb.

"Report"-un əldə etdiyi məlumata görə, artıq tədbirin baş tutacağı Bakı Olimpiya Stadionu ətrafındakı bəzi şadlıq sarayları noyabr ayı üçün sifarişləri qəbul etmir.

Onlar bunu COP29-la əlaqədar ölkəyə gələcək xarici vətəndaşların çoxluğu və bu mühüm tədbirin uğurlu keçirilməsi ilə bağlı paytaxtda yarana biləcək sıxlığın aradan qaldırılmasına dəstək göstərməkləri ilə əlaqələndirirlər.

Bakıdakı bir sıra restoranlardan saytın əməkdaşına bildiriblər ki, noyabrın 8-dən 22-nə qədər toyların sifarişini qəbul etmirlər və əvvəlcədən həmin ay üçün qəbul olunan toy sifarişlərinin vaxtı dəyişdirilib.

Müdafiə Nazirliyinin (MN) Mənzil-İstismar İdarəsinin Əsaslı və Cari Təmir Bölməsinin müdiri Rəhim Laçinov həbs edilib. Məlumatı respublika hərbi prokurorunun böyük köməkçisi, mətbuat xidmətinin rəhbəri Fırad Əliyev təsdiqləyib. Bildirilib ki, Hərbi Prokurorluğun İstintaq idarəsində istintaq olunan cinayət işi üzrə müvafiq əməlləri törətməsinə əsaslı şübhələr olan Müdafiə Nazirliyinin Mənzil-İstismar İdarəsinin Əsaslı və Cari Təmir bölməsinin sabiq müdiri Laçinov Rəhim Mirzə oğluna Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü və 32.5, 341.2.3-cü maddələri ilə ittiham elan edilib.

Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimi Fikrət Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən istintaq orqanının təqdimatı təmin edilib və Rəhim Laçinov barəsində 4 ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

"Hazırda istintaq davam etdirilir və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq bütün tədbirlərin görülməsi, o cümlədən hər bir fakta və əmələ hüquqi qiymət verilməsi təmin ediləcək", - açıqlamada deyilir.

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, Rəhim Laçinov təmir bölməsində 2016-cı ildən rəis işləyib. Onun birbaşa reisi Müdafiə Nazirliyinin Mənzil İstismar İdarəsinin rəhbəri, polkovnik Fikrət Mirzəyev isə iki il əvvəl həbs edilmişdi. Həmin vaxt Müdafiə Nazirliyinin Maliyyə və Büdcə İdarəsinin sabiq reisi general-mayor Ni-

nib. Təqsirləndirilən şəxslərin hər birinə Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü (xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq törətmək) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

2023-cü ildə Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimi Camal Ramazanovun sədrliyi ilə Müdafiə Nazirliyinin Mənzil İstismar İdarəsinin sabiq reisi, polkovnik Fikrət Mirzəyev və Mahir Şirvanovun mühakiməsi başlayıb.

Polkovnik Fikrət Mirzəyev 2020-ci ilin iyun ayında MN-dəki vəzifəsindən çıxarılıb. Bu cinayət işi üzrə dəymiş ziyan 3 milyon 380 min manatdır. Ona Cinayət Məcəlləsinin 179.4 və 313-cü maddələri ilə ittiham verilib. Fikrət Mirzəyev özünü qismən təqsirli bilir. Bildirib ki, ona 111 min manat pul çatıb. Həmin məbləği də istintaq dövründə tam ödəyib.

"Poqonlu dəstə"dən onu da tutdular - elə sirlər bilir ki...

Müdafiə Nazirliyini talayanlardan daha biri həbs olundu; Rəhim Laçinov iki il əvvəl DTX-nın qandalladığı generalın məhkəməsində nələr demişdi və Nəcməddin Sadıqov haqda nələr bilir...

lan Fikrət Mirzəyevə çatdırılmış. Pulların nə qədər olduğundan xəbərim olmayıb. Gələn pulların nazirliyin Büdcə və Maliyyə İdarəsinin sabiq reisi Nizami Məmmədova çatdığını eşitmişəm. Amma kimin nə qədər pul aldığından xəbərim yoxdur. Lakin bəzi pulların müəyyən hissəsi idarənin bölmələri tərəfindən bölüşdürülüb. Fikrət Mirzəyev mənə də pullar verib. Lakin həmin pulların miqdarını xatırlamıram".

Təqsirləndirilən şəxs şahidin ifadəsinə münasibət bildirərək deyib ki, pulların kimə

tintaqda Fikrət Mirzəyevin verdiyi ifadələrdə bu rəqəmləri görüb, bu səbəbdən elə deyib.

Rəhim Laçinov sonuncu dəfə mayın 20-də Müdafiə Nazirliyinin mənimləməyə görə tutulmuş Maliyyə və Büdcə İdarəsinin sabiq reisi general-mayor Nizami Məmmədov, Hərbi Hava Qüvvələrinin Maliyyə Xidmətinin sabiq reisi polkovnik Cəlal Kazimov, Quru Qoşunlarının Maliyyə İdarəsinin reisi Bayram Bayramov və Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Maliyyə Xidmə-

məlum olur ki, tenderdə qalib gələn şirkətlərlə danışıqlar olduqdan sonra qalan məbləğin "otkat" hissəsi idarəyə qayıdıb: "Bu qaydanı Baş Qərargah reisi Nəcməddin Sadıqov bir tələb kimi qoymuşdu. Biz də bildirdik ki, pullar şirkətlərin hesabına köçürüldükdən sonra "otkat" şəklində geri qaytarılmasını Nəcməddin Sadıqov tərəfindən tələb olunub.

Bəzi şirkətlər var idi ki, Nəcməddin Sadıqovun yaxınlarına məxsus idi. Məsələn, "İmpuls" MMC, "Mark LTD" və digərləri. Nəcməddin Sadıqov bu şirkətləri Fikrət Mirzəyevə tapşırırmışdı. Fikrət müəllim də mənə bildirmişdi ki, bu şirkətlərin işlərinə qarışmıyıq. Yeni onlardan "otkat" alınmırdı".

Rəhim Laçınova ibtidai istintaqda verdiyi ifadəsi xatırladıqdan sonra Nəcməddin Sadıqovun adını çəkməsinə belə aydınlıq gətirib: "Mən tender komissiyasının 5 üzvündən biri olmuşam. Mənə heç bir məbləğ verilmirdi, ƏDV-dən kənar görülmə işlərin 15 faizi Nəcməddin Sadıqova, 3 faizi isə Maliyyə İdarəsinə verilirdi. Mən görməmişəm ki, Fikrət Mirzəyev aparıb Maliyyə İdarəsinə pul versin, ancaq deyirdi verirəm".

Sonda onu da qeyd edək ki, bu yeyinti faktı üzrə məhkəmələr yekunlaşmaq üzrədir. Ancaq bu həbs də göstərdi ki, "bu xəmir hələ çox su aparacaq".

□ **Orxan ƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

zami Məmmədov, Hərbi Hava Qüvvələrinin (HHQ) Maliyyə Xidmətinin sabiq reisi, polkovnik Cəlal Kazimov, Quru Qoşunların maliyyə idarəsinin reisi Bayram Bayramov, Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Maliyyə xidmətinin sabiq reisi Vüsal Əlizadə, Müdafiə Nazirliyinin Satınalmalar və Təchizat İdarəsinin sabiq reisi, polkovnik Mahir Şirvanov, həmçinin nazirliyin Satınalmalar və Təchizat İdarəsinin sabiq reisi Məlikməmməd Qurbanov da Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin keçirdiyi xüsusi əməliyyat nəticəsində həbs edilmişdilər.

Cinayət işi üzrə ümumilikdə dövlətə dəymiş ziyan 143 milyon manatdır. Cinayət işləri ayrı-ayrı icraatlarda baxılması üçün məhkəməyə göndərilib. İstintaq dövründə dövlətə vurulmuş ümumi ziyanın 40 milyon manatı ödənilib. Cinayət işi üzrə Maliyyə Nazirliyi zərərçəkmiş qismində tanı-

Məhz həmin prosesdə şahid qismində indi həbs edilən Rəhim Laçinov ifadə vermişdi. 25 sentyabr 2023-cü il məhkəmə prosesində şahid bildirib ki, Müdafiə Nazirliyinin Mənzil İstismar İdarəsinin Əsaslı Təmir Bölməsinin reisi olub: "İcraata götürülən işlərin icrasına nəzarət edirdim. Tapşırıqları Fikrət Mirzəyevdən almışam. Bölmə reisi kimi Fikrət Mirzəyevə tabe olmuşam. İstintaqda verdiyim ifadələri təsdiqləyirəm".

Prokurorun suallarını cavablandıran sabiq bölmə reisi deyib ki, təmir və tikinti işləri ilə bağlı bağlanan müqavilələrdə qiymətlər şişirdilib: "Həmin şişirdilmiş rəqəmlər şirkət nümayəndələri tərəfindən nağdlaşdırılaraq geri qaytarılıb. Pullar Fikrət müəllimə verilirdi. Onun işdə başı qarışıq olan zaman şirkət nümayəndələri mənimlə görüşüb və pulları verirdi. Mən də həmin pul-

getməsindən Rəhim Laçinovun xəbəri vardı.

Dövlət ittihamçısı şahidin DTX-də verdiyi ifadəsindən sitat gətirib. Belə ki, R. Laçinov deyib ki, aldığı pulların müəyyən miqdarının "otkat" şəklində qaytarılması Müdafiə Nazirliyinin vəzifəli şəxsinin göstərişi olub. Onun istintaqda verdiyi ifadəyə görə, tender əsasında MN-lə işləyən bir neçə şirkət nazirliyin həmin vəzifəli şəxsinin yaxın adamlarına məxsus olub.

"Müdafiə Nazirliyinin Mənzil İstismar İdarəsinin reisi Fikrət Mirzəyev tapşırırmışdı ki, bu şirkətlərin işlərinə qarışılmasın. Fikrət Mirzəyevə görülmə işlərdən aldığımız pulların üç faizini Maliyyə və Büdcə İdarəsinə, 15 faizini isə həmin vəzifəli şəxsə "otkat" verilməsi üçün qaytarırdıq" - şahid ibtidai istintaq zamanı bildirib.

Rəhim Laçinov buna münasibət bildirərək deyib ki, is-

tinin sabiq reisi Vüsal Əlizadənin cinayət işi üzrə məhkəmədə də ifadə vermişdi. **Rəhim Laçinov bildirmişdi ki, hazırda təqaüddədir. O, əsasən şirkətlər tərəfindən işlədiyi idarəyə göndərilən faizlərə nəzarət edib və həmçinin həmin pulları lazımi şəxslərə çatdırdığını deyib:** "Hərbi hissələrin təmir işlərinin demək olar hamısını şirkətlər görürdü. İşləri əksər hallarda tendərə çıxarırdıq. Kim qalib gəlirdisə, onlarla da işləyirdik. Şirkətlərlə danışıqları Fikrət müəllim aparırdı. Şirkət rəhbərinə ümumi bir rəqəm deyirdi. Onlar da həmin məbləğləri mənim vasitəmlə Fikrət müəllimə çatdırırdılar. Sənədləşmə prosesində Təmir bölməsinin müfəttişləri iştirak edirdilər, sonda isə həmin sənədləri imzalayırdılar".

Daha sonra Rəhim Laçinovun ibtidai istintaq zamanı verdiyi ifadəsindən bir hissə elan edilib. Həmin ifadədən

Məktəbli "tok" vurub öldürdü

Bakı şəhəri Xətai rayonunda yerləşən 245 saylı orta məktəbin həyatında faciə yaşanıb. Orta məktəbin şagirdi Elmir Behruz oğlu Qəhrəmanov elektrik cərəyanı vurması nəticəsində ölüb. Məlumatla görə, yeniyetmə futbol oynamaq üçün məktəbin hasarından keçmək istəyərkən onu elektrik cərəyanı vurub.

Məlumatı Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi (TƏBİB) də təsdiqləyib. Bildirilib ki, Respublika Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Mərkəzinə 29.07.2024-cü il tarixində saat 20:45-də təcili tibbi yardım bölməsinə cərrəyan vurma səbəbi ilə gətirilən 17 yaşlı şəxsin (kişi cinsli) müdaciəti daxil olub. Təcili tibbi yardım briqadası tərəfindən şəxsin həkimə-qədər ölümü qeydə alınıb.

Qusarda ata 23 yaş oğlunu güllələdi

Qusar rayonu ərazisində iyulun 30-da şəhər saatlarında rayon sakini 23 yaşlı İ.Duraxanovun ov silahından açılan atəşdən xəsarət alması barədə polisə məlumat daxil olub. Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) mətbuat xidmətinin Quba regional qrupundan məlumat verilib.

Bildirilib ki, polis əməkdaşları tərəfindən cinayət əməlini törətməkdə şübhəli bilinən atası 83 yaşlı Duraxanov Sərkər Duraxan oğlu saxlanılıb.

Abşeronda 25 yaşlı sürücü sükan arxasında ölüb

Abşeronda sürücü sükan arxasında ölüb. "Report"-un yerli bürosu məlumat verir ki, hadisə Saray qəsəbəsində baş verib. 1999-cu il təvəllüdü Orxan Cəfərzadə sükan arxasında olarkən qəfildən halı pisləşib və yerində keçinib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Ermənistan ordusu sərhəddən çəkilib?

Ermənistan ordusunun Azərbaycanla sərhədin bəzi hissələrində yerləşən mövqelərdən geri çəkilməsi barədə xəbərlər yayılıb. Bu barədə xəbərlər Ermənistanın müxtəlif media orqanlarında, ermənilərə məxsus teleqram kanallarında paylaşılıb.

Məlumatla görə, Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin qüvvələri Qarakilsə (Sisian) istiqamətində bəzi yerlərdən geri çəkilib. Həmçinin Arazdəyən (Yerarsx) istiqamətində də geri çəkilmənin olduğu deyilir.

Ermənistan Müdafiə Nazirliyi məlumatı təkzib etsə də, yerli sakinlər sözügedən ərazilərdə mühəndis texnikalarının azaldığını bildirir. Sakinlər mətbuata deyib ki, sözügedən mövqelərdə heç bir qüvvə qalmayıb.

Yerli nəşrlər həmçinin yazır ki, sözügedən ərazilərə Müdafiə Nazirliyinin əvəzinə Sərhəd Qoşunlarının hərbiçiləri cəlb ediləcək. Ancaq hələlik bu barədə rəsmi məlumat yoxdur.

Qeyd edək ki, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Ermənistanın Azərbaycanla sərhədinin bəzi hissələrində Rusiya sərhədçiləri yerləşdirilmişdi. Ancaq İrəvan müxtəlif səviyyələrdə Rusiyadan sərhədçilərin çıxarılmasını, onların əvəzinə öz sərhədçilərinin yerləşdirilməsini istəyir.

Bu arada Edqar Hunanyan Ermənistan MTX Sərhəd Qoşunlarının komandanı təyin edilib. Bununla bağlı sərəncamı prezident Vahaq Xaçaturyan imzalayıb.

Hunanyan əvvəllər Sərhəd Qoşunları komandanının müavini, ondan əvvəl isə Ermənistan-Gürcüstan sərhədində sərhəd nümayəndəsi olub.

Metsamor Atom Elektrik Stansiyasının (AES) fəaliyyəti regionda ətraf mühitə və əhəlinin sağlamlığına ciddi təhlükə yaradır. Bu səbəbdən də Cənubi Qafqaz ekoloji böhranla qarşı-qarşıya qalıb. Ermənistan ərazisində yerləşən Metsamor AES 1976-cı ildən etibarən köhnəlmiş texnologiyalar əsasında fəaliyyət göstərir. Ermənistanın iqtisadi, siyasi və dövlət idarəçiliyində qeyri-müəyyənlik Metsamor AES-in fəaliyyətini daha təhlükəli formaya gətirir və istismara yararsız hesab edilməyinə baxmayaraq öz işinə davam etməsi regiondakı vəziyyəti daha da gərginləşdirir.

Bu arada isə məlum olub ki, Fransa Rusiyanın əvəzinə Metsamor AES-in yeni enerji blokunu tikə bilər. Ermənistanın "Business Media" nəşri yazır ki, bu məsələ Fransanın Ermənistandakı səfiri Olivye Dekotini və dünyanın ən böyük atom elektrik stansiyaları üçün avadanlıq istehsalçılarından biri olan Fransanın "Framatom" şirkətinin nümayəndələrinin stansiyaya səfəri zamanı müzakirə olunub. Onun sözlərinə görə, AES rəhbərliyi Fransa tərəfi ilə əməkdaşlığa və reaktor tex-

nologiyası təkliflərini tədqiq etməyə hazır olduğunu bildirib. 2023-cü ilin iyununda Ermənistanda yeni atom enerji blokunun tikintisi üçün idarələrə rəsmi işçi qrupu yaradılıb. Eyni zamanda ANPP-nin mövcud iki blokunun istismar müddəti 2036-cı ilə qədər uzadılıb və onların texniki modernləşdirilməsi işlərinə başlanılıb.

Atom elektrik stansiyalarına texniki xidmət göstərən əsas podratçı "Rosatom"dur. Stansiyaya nüvə yanacağı da Rusiyadan gətirilir. 2022-ci ilin noyabrında Ermənistan "Ro-

Azərbaycana "saatlı bomba" təhlükəsi - fitili Fransanın əlində...

Fransa Rusiyanın əvəzinə Metsamor AES-in yeni enerji blokunu tikə bilər, ABŞ da dəstək verir; **ekoloq**: "Beynəlxalq Atom Enejisi Agentliyinə şikayət edə bilərik, amma..."

yollar açılmalıdır, bu məsələlər müzakirə edilməlidir. Bəs Fransa güclü silahlar verirsə, Rusiya sabah rotaları dəyişəcək, onda nə olacaq? Görürsünüz ki, Ərdəğanın bir sözüünə görə dünya Türkiyənin üstünə düşüb. Ona görə hər an hər şey dəyişə bilər. O baxımdan sülh müqaviləsini imzalamaq lazımdır, Metsamorun bağlanması tələb etməklə iş düzəlmir".

Q.İbrahimli hesab edir ki, əslində Fransadakı erməni lobbisi AES üçün bu işləri görməkdədir: "Biz normal diaspora, lobbisi qura bilmədik. Digər tərəfdən, məsələnin siyasi amili var - Rusiyanı Qafqazdan çıxarmaq üçün hamı çalışır, Metsamorun Fransa və ABŞ-in dəstəyi ilə tikilməsi də bu hədəfə hesablanıb. Yeni biz Ermənistanın gətirdiyi yolla getməməliyik. Biz iqtisadiyyatı dirçəldib, ölkəni inkişaf etdirməliyik, Ermənistanla yolları açmalıyıq, onları içimizə alıb əritməklə problemləri həll edə bilərik. Deyək ki, Beynəlxalq Atom Enejisi Agentliyinə şikayət etdik. Onlar da gəlib Ermənistanda monitorinq keçirəcəklər, deyəcəklər ki, heç bir problem yoxdur, Ermənistan atom bombası da istehsal etməyəcək, arxayın ola bilərsiniz. Bununla bitdi. Yeni bizim Energetika Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi vaxtaşırı şikayətlər etməlidir, bu öz yerində, əleyhinə deyiləm, sadəcə, daha vacib işlər görməliyik".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

satom" ilə respublikada yeni AES-in enerji blokunun tikintisinə dair memorandum imzalayıb.

Ermənistan tək region deyil, bütövlükdə dünya üçün ciddi təhlükə olan Metsamor AES-lə bağlı yalan dolu hesabat və bəyanatlar təqdim etməkdədir. Bu ilin martında Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentliyin (AEBA) və Belçika hökumətinin təşkil etdiyi ilk Nüvə Enerjisi Sammitində çıxış edən baş nazir Nikol Paşinyan növbəti dəfə dünya ictimaiyyətinin gözüne kül üfürməyə çalışıb. Baş nazir əvvəlcə iddia edib ki, nüvə energetikası ölkəsinin enerji təhlükəsizliyinin təməl daşındır. Ardınca da tək ölkəsi üçün deyil, bütövlükdə region, dünya üçün təhlükə mənbəyi olan AES-in istismar müddətinin uzadılması barədə planı təsdiq etdiyini vurğulayıb.

N.Paşinyanın növbəti yalanı AEBA-nin tapşırıq və göstərişlərinə uyğun olaraq stansiyanın təhlükəsizliyi və idarə olunması ilə bağlı tədbirlər görülməsi ilə bağlı olub. Yeri gəlmişkən, Metsamor AES-dən doğan təhlükə ilə bağlı Azərbaycanla yanaşı, Türkiyə də dəfələrlə Metsamorun ölkəsi üçün yaratdığı təhlükədən narahatlığını ifadə edib. İstifadə müddəti başa çatdırsa da fəaliyyətini dayandırmayan Ermənistandakı Metsamor Atom Elektrik Stansiyasının Türkiyənin İğdır vilayəti istiqamətində zəhər yaymaqda davam etdiyi xüsusi vurğulanıb.

Daha əvvəl isə erməni mediası yazmışdı ki, Brüssel görüşündə ABŞ-ın Ermənistanda enerjinin diversifikasiyası çərçivəsində modul tipli atom elektrik stansiyası tikəcəyi barədə gizli razılaşma mövcud olub. Vurğulanır ki,

ABŞ və Aİ Cənubi Qafqazda fəaliyyət göstərən yeganə atom elektrik stansiyası Metsamorun istismarının dayandırılması üzrə nüvə enerji proqramı məsələsində Ermənistanı dəstək verəcək, bundan sonra yeni AES-in tikintisi üçün maliyyələşdirmə təmin ediləcək. Son illərdə Azərbaycan və Türkiyə rəsmi İrəvanın qarşısında Metsamor AES-in bağlanması tələbini qoyub.

"Biosfer" İctimai Birliyinin sədri, ekoloq Qorxmaz İbrahimlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Metsamora etiraz etməklə iş məhdudlaşmamalıdır. Ekoloq hazırda amerikalıların da, fransızların da bu AES-ə yatırım etdiyini bildirir: "Hazırda Qərbin dəstəyi ilə tikinti aparılmaqdadır. Boşluq ondan ibarətdir ki, qarşılıqlı tələb qoymadan sülh müqaviləsini imzalamaq lazımdır, sonra

Mirzoyanın ittihamına Bakıdan cavab

"Almatı Bəyannaməsinə açıq-aşkar hörmətsizlik nümayiş etdirən..."

Nikosiyaya işgüzar səfəri çərçivəsində Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan iyulun 29-da Kipr prezidenti Nikos Xristodulideslə görüşüb.

Görüşdə iki ölkə arasında yüksək səviyyədə siyasi dialoqun gündəliyi və regional məsələlər müzakirə edilib.

Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə, xüsusən də iqtisadiyyatın, yüksək texnologiyaların və turizmin təşviqi istiqamətində yeni təşəbbüslərin həyata keçirilməsinə hazır olduğunu qeyd edib.

Hazırkı mürəkkəb geosiyasi şəraitdə həm ikitərəfli formatda, həm də çoxtərəfli platformalarda iki ölkə arasında sıx əməkdaşlığın vacibliyi vurğulanıb.

Ermənistanın Avropa İttifa-

qı ilə hərtərəfli tərəfdaşlığını daha da dərinləşdirmək üçün birgə səylərə də toxunulub.

Regional hadisələr kontekstində xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan Ermənistan və Azərbaycan arasında münasi-

bətlərin normalaşdırılması prosesi, o cümlədən ərazi bütövlüyünün tanınması ilə sülh müqaviləsinin imzalanması, 1991-ci il Almatı Bəyannaməsi əsasında demarkasiyanın davam edilməsi ilə bağlı İrəvanın

yanaşmalarını təqdim edib.

"Sülh kəsişməsi" layihəsinin həyata keçirilməsinin əhəmiyyətinə və bu istiqamətdə beynəlxalq tərəfdaşlarla əməkdaşlıq məsələlərinə də toxunulub.

Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın yenidən Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesini təhrif edən açıqlamalarına dair bəyanat yayıb.

Bəyanatda deyilir: "Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan yenidən Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesini təhrif edən açıqlamalar verib. Əvvəla, 30 il ərzində həmin Almatı Bəyannaməsinə açıq-aşkar hörmətsizlik nümayiş etdirən, başqa bir ölkənin ərazi bütövlüyünü pozan, sərhədlərin delimitasiyasına və demarkasiyasına imkan verməyən məhz Ermənistan olub.

Sərhəd insidentləri və silahlanma üzərində nəzarət mexanizminin yaradılması təklifinə Ararat Mirzoyanın Azərbaycanın reaksiya verməməsi barədə dedikləri beynəlxalq aləmdə özünü konstruktiv tərəf kimi göstərmək tamamilə qeyri-səmimi və mənasız cəhddir. 30 il ərzində bütün dünyanın gözü

qarşısında Avropada adi silahlara nəzarət sahəsində çoxtərəfli mexanizmləri tapdalayaraq, Azərbaycan ərazilərini işğal etmiş və orada qoşun və silah yerləşdirmiş Ermənistanın hər hansı başqa silahlara nəzarət mexanizminə necə "riayət" edəcəyi heç kimdə şübhə doğurmur. Bundan başqa, Ermənistanın konstitusiyası və qanunvericiliyində Azərbaycan ərazi iddialarının qaldığı müddətdə bu ölkənin sülh prosesinə sadıqlığı sual altındadır.

Qərbi Azərbaycan İcması hesab edir ki, Ermənistan Qarabağ ermənilərinin guya zorla köçürülməsi barədə böhtançı açıqlamalar vermək, qondarma qurumun "təsisatları"nın anti-Azərbaycan fəaliyyətinə göz yummaq, militarizasiya siyasəti yürütmək, sərhəddə gərginlik yaratmaq əvəzinə, Azərbaycanla sülh istəyində səmimi olmalı və bu xüsusda, qərbi azərbaycanlıların öz dədə-baba yurdlarına qayıdışına şərait yaratmalıdır".

□ **"Yeni Müsavat"**

Sentyabrın 1-də Azərbaycan Milli Məclisi ilə paralel olaraq, Naxçıvan Ali Məclisinə də növbədənkenar deputat seçkiləri keçiriləcək. Məlumat üçün bildirək ki, Naxçıvan Ali Məclisinə namizədlər 45 mandat uğrunda mübarizə aparacaqlar. 2020-ci ildə formalaşan Ali Məclisin 45 deputatından 42-si Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü olub. Vasif Talıbov Ali Məclis sədri, Azər Zeynalov isə onun müavini seçilib. Vasif Talıbovun oğlu Seymur Talıbov da Ali Məclisin deputatlarından biri olub.

Naxçıvan Ali Məclisinin 21 dekabr 2022-ci il tarixində keçirilmiş təcili qapalı iclasında Ali Məclisin sədr müavini Azər Zeynalov Vasif Talıbovun səhhəti ilə əlaqədar Ali Məclisin sədri vəzifəsindən istefa verdiyini, lakin deputat kimi fəaliyyətinə davam edəcəyini açıqlayıb. Yeni sədr seçilənədək sədr vəzifəsi müvəqqəti olaraq sədrin birinci müavini Azər Zeynalova həvalə edilib. Naxçıvan Ali Məclisinin 16 may 2023-cü il tarixində keçirilmiş iclasında Anar İbrahimov Ali Məclisin sədr müavini vəzifəsinə seçilib. Hazırda Məclis sədrinin səlahiyyətlərini Anar İbrahimov yerinə yetirir.

Məlumatlara görə, YAP Ali Məclisə seçkilərdə Vasif Talıbov və Seymur Talıbovun namizədliyini irəli sürməyəcək. Talıbov yaxın ətrafına da

Məclisinin sədri vəzifəsində işləyib.

Əslən Naxçıvandan olan, siyasi şərhçi Heydər Oğuz bildirib ki, mövcud qanunvericilikdə seçkilərin 50 gündə tamamlanması nəzərdə tutulur: “50 günün 20 günü namizədlərin qeydə alınmasına, digər 30 günü isə təbliğat-təşviqatə həsr olunmalıdır. Seçki prosesinin ilk mərhələsi (namizədlərin qeydə alınması) iyulun 12-də başlayıb, avqustun 2-nə qədər davam edəcək. Deməli, bu mərhələnin tamamlanmasına cəmi 3 gün qalıb. Naxçıvanda isə iyulun 29-na kimi cəmi 10 nəfərin namizədliyi qeydə alınıb. Hərçənd ki, muxtar respublika MSK-sı seçki prosesi barədə müfəssəl məlumat vermir, amma əlimizdə iddiamızı təsdiqləyən faktlar var. **Heydər Oğuz** Naxçıvanda bu ləngi-

Talıbovlar siyasətdən çəkilir - müvəqqəti, yoxsa...

Ali Məclisin sabiq sədri anadan olduğu kənddə yerləşib və zəruri ehtiyaclar yaranmasa, evdən çıxmır

ranını İrana və Türkiyəyə səyahətlə qurmağa çalışırdı. Bu ölkələrə səfər edib gündəlik azuqələrini ala bilirdilər. İndi isə sərhədlər bağlanıb, qiymətlər isə “cib yandırır”. Nəticədə əhali ya Bakıya, ya da başqa ölkələrə gedir. Bu da istə-təməz deputatlığa namizədlərin imza toplaması prosesini ləngidir”.

Müsaibimiz dedi ki, Vasif Talıbovun siyasi proseslərə qarışmadığı həqiqətdir, o səbəbdən anadan

ayından etibarən Avropa Şurasının Yerli və Regional Hakimiyyətlər Konqresində Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri, qurumun Nizamnamə və Monitoring Komitəsinin üzvüdür. 2011-ci ildən Avropa Birliyi-Şərq Tərəfdaşlığının Regional və Yerli Hakimiyyətlərinin Konfransının (CORLEAP) Azərbaycan Respublikasından üzvüdür”.

Naxçıvanda müxalifet partiyaları Ali Məclisə keçiriləcək növbədənkenar seçki-

Prezident Administrasiyasında hansı vəzifələr boşdur?

Samir Nuriyevin rəhbərlik etdiyi Prezident Administrasiyasında onunla birgə 30 yüksək vəzifəli şəxs yer alır. Altay Həsənov birinci vitse-prezidentin Katibliyinin rəisi, Cəmilə Abbasova və Anar Ələkbərov prezidentin köməkçiləri, Xəlid Əhədov prezidentin sosial-iqtisadi məsələlər üzrə köməkçisidir.

Kərəm Həsənov prezidentin köməkçisi/dövlət nəzarəti məsələləri şöbəsinin müdiri, Zeynal Nağdəliyev prezidentin köməkçisi/ərazi-təşkilat məsələləri şöbəsinin müdiri, Andrey Sipilin prezidentin köməkçisi/hərbi-texniki təminat məsələləri şöbəsinin müdiri, Fuad Ələsgərov prezidentin köməkçisi/hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri, Hikmət Hacıyev prezidentin köməkçisi/xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri, Şahmar Mövsümov prezidentin köməkçisi/iqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyasəti şöbəsinin müdiri, Natiq Əmirov prezidentin köməkçisi/iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin müdiri postunu tutur.

Azər Qasimov prezidentin mətbuat katibi, Arif Səmədov prezidentin protokol xidmətinin rəisi, Tələt Məcidov dövlət qulluğu və kadr məsələləri şöbəsinin müdiri, Yusuf Məmmədliyev gənclər siyasəti və idman məsələləri şöbəsinin müdiri, Fərah Əliyeva humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri, Gündüz Kərimov qanunvericilik və hüquq siyasəti şöbəsinin müdiri, Fərid Seyidov hərbi məsələlər şöbəsinin müdiri, Ədalət Vəliyev siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri, Süleyman İsmayilov vətəndaşların müraciətləri ilə iş şöbəsinin müdiri vəzifəsində xidmət edir.

Prezidentin xüsusi tapşırıqlar üzrə iki nümayəndəsi var: Elçin Əmirbəyov və Xələf Xələfov.

Yeddi şəxs bölgələrə məsuldur:

prezidentin Naxçıvan Muxtar Respublikasında səlahiyyətli nümayəndəsi - Fuad Nəcəfli
 prezidentin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəsi - Aydın Kərimov
 prezidentin Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında xüsusi nümayəndəsi - Emin Hüseynov
 prezidentin Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında xüsusi nümayəndəsi - Elçin Yusubov
 prezidentin Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında xüsusi nümayəndəsi - Vahid Hacıyev
 prezidentin Laçın rayonunda xüsusi nümayəndəsi - Məsim Məmmədov
 prezidentin Kəlbəcər rayonunda xüsusi nümayəndəsi - Bəşir Hacıyev.

Administrasiyanın qeyri-hökumət təşkilatları ilə iş və kommunikasiya şöbəsinin müdiri, sənəd dövriyyəsi şöbəsinin müdiri postları boşdur.

deyib ki, onlar, ümumiyyətlə, siyasi proseslərdən kənarda dayanmağa qərar veriblər. Bunun nə qədər davam edəcəyi isə bilinmir.

TNS-in əldə etdiyi məlumata görə, indiyədək Ali Məclis sədrliyinə bir neçə şəxsin namizədliyi müzakirə olunsada, konkret qərar qəbul edilməyib. Xatırladaq ki, müstəqillik dövründə Ali Məclisə 4 nəfər rəhbərlik edib. Afyadın Cəlilov noyabr 1990 - aprel 1991 tarixlərində Naxçıvan MR Ali Məclisinin sədri olub. Heydər Əliyev 3 sentyabr 1991 - 15 iyun 1993-cü il tarixləri arasında Ali Məclisə sədrlik edib. 1994-cü ilin aprelindən 1995-ci il iyulnadək Ali Məclisə Namiq Həsənov rəhbərlik edib. Vasif Talıbov 1995-ci ilin dekabrından 2022-ci ilin dekabrınadək Naxçıvan Ali

Məclisinin sədri vəzifəsində işləyib. Əslən Naxçıvandan olan, siyasi şərhçi Heydər Oğuz bildirib ki, mövcud qanunvericilikdə seçkilərin 50 gündə tamamlanması nəzərdə tutulur: “50 günün 20 günü namizədlərin qeydə alınmasına, digər 30 günü isə təbliğat-təşviqatə həsr olunmalıdır. Seçki prosesinin ilk mərhələsi (namizədlərin qeydə alınması) iyulun 12-də başlayıb, avqustun 2-nə qədər davam edəcək. Deməli, bu mərhələnin tamamlanmasına cəmi 3 gün qalıb. Naxçıvanda isə iyulun 29-na kimi cəmi 10 nəfərin namizədliyi qeydə alınıb. Hərçənd ki, muxtar respublika MSK-sı seçki prosesi barədə müfəssəl məlumat vermir, amma əlimizdə iddiamızı təsdiqləyən faktlar var. **Heydər Oğuz** Naxçıvanda bu ləngi-

olduğu kənddə yerləşib və zəruri ehtiyaclar yaranmasa, evdən eşiyə də çıxmır: “Bir maraqlı faktı da diqqətinizə çatdırmaq ki, Naxçıvanın Ali Məclisinin son sədr əvəzi Anar İbrahimovun namizədliyi qeydə alınmayıb. Belə çıxır ki, o, Ali Məclisin sədri seçilməyəcək. Açıqgını deyim ki, Anar İbrahimov o vəzifəyə ən layiq kadrıdır. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin II, III, IV, V və VI çağırış deputatı olub. Bakı Sosial İdarəetmə və Politologiya İnstitutunun Sosial-siyasi münasibətlər - Politologiya fakültəsində təhsil alıb. İxtisasca politoloqdur. 2017-ci ildə Sakarya Universitetinin Siyasi Elmlər Fakültəsində Dövlət İdarəetməsi üzrə magistraturanı bitirib. Reputasiyası təmiz adamdır. Kifayət qədər beynəlxalq təcrübəsi də var. 2006-cı ilin may

lərdə iştirak etməyəcək. Bu barədə “Gündəlik Naxçıvan”a müxalif partiya funksionerləri məlumat veriblər. Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının yerli təşkilat sədri Yaşar Bağırsoy Ali Məclisə seçkilərdə iştirak etməməyi rəhbər orqanların parlament seçkilərini boykot qərarı ilə əlaqələndirib.

Müsavat Partiyasının yerli təşkilat sədri Sabir Vəliyev isə seçkilərdə iştiraka özünün və partiya üzvlərinin həvəssiz olduğunu bildirib: “Mən özüm səhhətimlə bağlı Ali Məclisə keçirilən növbəti seçkilərdə iştiraka həvəsizəm. Partiya seçkidə iştirak edir. Lakin üzvlərimizdən yerli Ali Məclisə keçirilən seçkilərdə namizəd olmaqla bağlı müraciət etməyib”.

☐ **Cavanşir ABBASLI**
 “Yeni Müsavat”

Ölkələrin hərbi gücləri haqda məlumatları təhlil edən və ABS-da yerləşən “Global Firepower” internet saytı 2024-cü il üçün dünyanın ən güclü ordularının siyahısını açıqlayıb. Siyahıda Azərbaycan 59-cu sırada yer alıb. “Yeni Müsavat” qeyd edir ki, Türkiyə bu dəfə də 3 pillə yuxarı qalxaraq 8-ci sırada yer alıb. 145 ölkənin yer aldığı siyahıda Türkiyə 2023-cü ildə 11-ci, 2022-ci ildə isə 13-cü sırada yer almışdı.

“Global Firepower” saytı yarıyda isə Yaxın Şərqi ən güclü ordularını müəyyənləşdirmişdi. Tədqiqat çərçivəsində ölkələrin texnologiyaları, hərbi hissələrin sayı, maliyyə vəziyyəti, logistika, hərəkətilik və coğrafi yerləşmə kimi 60-dan çox amil qiymətləndirilir. Buna əsasən, Türkiyə Yaxın Şərqdə 1-ci yere çıxıb. 2024-cü ildə Türkiyənin müdafiə və təhlükəsizlik sektoru üçün 1.1 trilyon TL (40.4 milyard ABŞ dolları) büdcə ayrılıb.

Hazırda Türkiyə dünyanın otuzdan artıq ölkəsinə silah ixrac edir. Azərbaycan Ordusu da öz arsenalını qardaş ölkədə istehsal olunan silahlarla, hərbi texnika və sursatlarla daha da zənginləşdirib. Ordumuzun silah arsenalında olan “Bayraktar TB2”, “Kargu” PUA-ları, “Kobra” zirehli maşınları, “Qasırğa”, “Sakarya” raket sistemləri, həmçinin digər müasir texnika və silahlar Türkiyədən tədarük edilib. Azərbaycana dost olan və hərbi sahədə geniş əməkdaşlıq edən Pakistan da Türkiyənin ardınca 9-cu sırada yer alıb. Bundan əlavə, Pakistan dünyanın nüvə silahına sahib 9 ölkəsindən biridir. Pakistan ordusu rəsmi olaraq, Pakistan Silahlı Qüvvələri (1947) adlandırılır. Silahlı Qüvvələr Baş Qərargah Komandanlığı tərəfindən idarə olunur.

Pakistan Silahlı Qüvvələri rəsmi olaraq iştirak etdiyi 6 müharibədə qalib gəlib, 4-də məğlub olub, 1-də (Birinci Hindistan-Pakistan müharibəsi) atəşqəş əldə olunub, 1-i (ikinci Hindistan-Pakistan

müharibəsi) nəticəsiz bitib. Yada salmaq ki, iyulun əvvəlində Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının iclası çərçivəsində Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdoğan, Prezident İlham Əliyev və Pakistanın baş naziri Şahbaz Şərif görüşüblər. Üç dost və qardaş ölkə arasında əməkdaşlıq imkanları təsdiqlənib, transmilli təhdidlərə qarşı, xüsusilə də terrorizmə qarşı mübarizədə əməkdaşlığın vacibliyi və bu məsələdə ortaq qətiyyət vurğulanıb. İndi isə bu ölkələrin ordularının dünya reytingində mötəbər yerlərdə olması həm qürurlanmağa, həm də müttəfiqliyi daha da gücləndirməyə stimül verir...

Hərbi ekspert Telman Qasımov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, 44 günlük müharibədən sonra Azərbaycan Ordusunun silah-sursat alınması və şəxsi heyət baxımından daha da güclənməsini müşahidə edirik. “Hazırda yeni kadrların hazırlanması, təlimlərdə iştirak, Qazaxıstanda keçirilən “Birləşdik” şüarı ilə təcrübə toplanması, döyüş hazırlığı göz qabağındadır. Müharibədən sonra bir günlük antiterror əməliyyatı zamanı bir dinc sakinə zərər vurmada ərazilərin separatçılarından təmizlənməsi də məhz illərlə toplanan bu təcrübənin nəticəsi idi. Təbii ki, dünyanın hərbi mərkəzləri analiz edirlər və bizim dəyərimizi bu şəkildə verirlər”. **T.Qasımov vurğuladı ki, hazırda hərbi texnikanın alınması ilə yanaşı ondan istifadə edən insan resursu da mühüm-**

Bayrağında “ay-ulduz” olan üç ölkənin hərbi yüksəlişi

Dünyanın ən güclü orduları siyahısında Azərbaycan 59-cu sırada yer alıb, qardaş Türkiyə üç pillə qalxaraq 8-ci pillədə qərarlaşıb, dost Pakistan onun ardınca 9-cu yerdədir; hərbi analitiklər bu dəyərləndirməni şərh ediblər

dür: “Sözsüz ki, müasir texnikadan istifadə qaydalarını bilməliyə. Ona görə bu sahədə xüsusi ixtisaslı var, hərbiçilərimiz xarici ölkələrdə, qardaş Türkiyədə, Pakistanda, Çində təlimlər keçib təcrübə toplayırlar. Şübhəsiz ki, ildən-ildə bu müttəfiqlik artırılır, ordumuzun qüdrəti daha da çoxalır. Çünki Qarabağ münaqişəsi keçmişdə qalsa da, Ermənistanla konflikt başa çatmayıb. Üstəlik, düşmən ölkə silahlandırılır. Odur ki, biz hər zaman gücümüzü artırmalıyıq”.

Siyasi ekspert Ramil Məmmədlinin sözlərinə görə, əvvəla, Azərbaycan bu gün dünyanın mühüm müdafiə sənayesi sektoruna malik və inkişaf etməkdə

olan istehsal xəttinə sahib olub: “Ən əsası isə 1991-ci ildən başlayaraq, hələ də ölkəmizə məhdudiyyətlər tətbiq edən Qərb dövlətlərinin təsir dairəsinə özünü salmayıb. Həmçinin silahlanmada maraqlı olan ölkələrin orduları üçün cəzbedici müdafiə sənayesi formalaşıdırı bilib. Bu doğru siyasət həm də qısa müddət sonra Azərbaycan əsgərinin öz milli silahı ilə təmin olunmasına gətirib çıxarıb. Bu gün Azərbaycan, Türkiyə və Pakistanın hərbi-siyasi əməkdaşlığı iki istiqamətdə həyata keçirilir. Birinci yaxınlaşma hər üç ölkənin regional hərbi təhdidlərə qarşı birgə fəaliyyət göstərməsidir. Məsələn, Azərbaycanın işğal

olunmuş ərazilərinin azad olunması prosesində siyasi-mənəvi birliyin nümayiş etdirilməsi. Yeni həm Pakistan, həm də Türkiyə Azərbaycana siyasi dəstək nümayiş etdirdilər. Bu da öz növbəsində Azərbaycanın öz torpaqlarını işğaldan azad etməsində mənəvi cəhətdən rol oynadı.

Daha bir məsələ isə Avrasiya məkanında hərbi-siyasi kontekstdə yaradıla biləcək yeni formatın üzvü şəklində fəaliyyət göstərməklə bağlıdır. Digər əməkdaşlıq isə hərbi-texniki kontekstdədir. Biz bilirik ki, Türkiyə, Azərbaycan və Pakistan mütəxəssisləri birgə modernləşməsi istiqamətində addımlar atırlar, həm-

çinin satınalmalar reallaşdırılır. Həm Azərbaycandan Türkiyəyə, həm Azərbaycandan Pakistana, həmçinin də qeyd olunan ölkələrdən Azərbaycana müxtəlif təyinatlı hərbi texniki vasitələr ixrac olunur. Məsələn, ən çox tanıdığımız hərbi texniki vasitələrdən biri Türkiyənin Azərbaycana satdığı “Bayraktar TB2” və “Akıncı” silahlı pilotsuz uçuş aparatlarıdır. Uzun illərdir aparılan danışıqların ilkin nəticəsi olaraq Pakistan da Azərbaycana “JF-17” çoxtəyinatlı döyüş təyayəsi satıb”.

Ekspertin bildirdiyinə görə, buna qədər Pakistan-Azərbaycan hərbi-texniki əməkdaşlığında müxtəlif çaplı mərmilərin satın alınması, modernləşmə layihələri icra olunub: “Həmçinin hərbi dəniz qüvvələri sahəsində yaxınlaşmalar da var. Pakistanlı mütəxəssislərin Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələri ilə də əməkdaşlığı mövcuddur. Ümumilikdə isə hesab edərəm ki, qarşıda Azərbaycan-Pakistan, Azərbaycan-Türkiyə arasında hərbi-texniki sahədə daha ciddi layihələrin reallaşacağı gözləniləndir”.

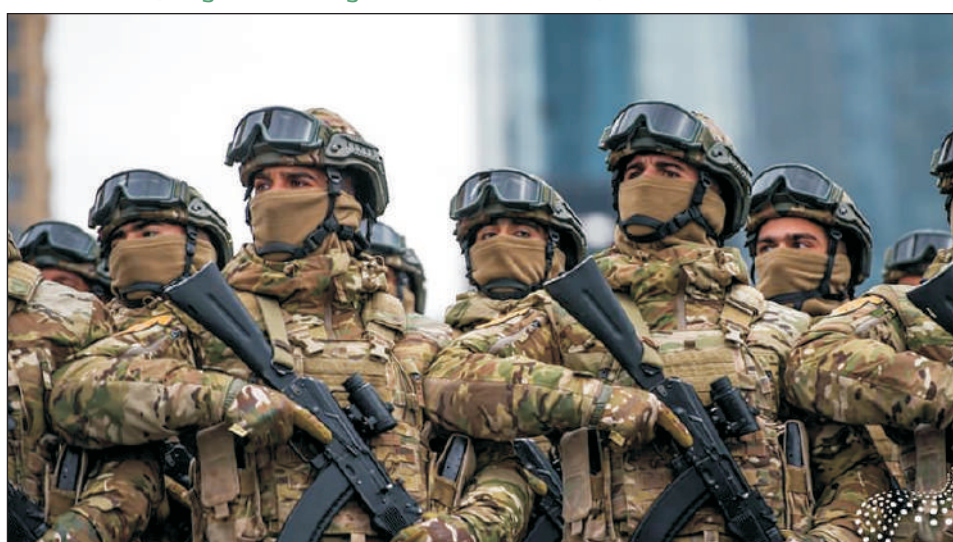
□ **Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”**

“Təxminən 60 min nəfərlik ehtiyat qüvvə...”

Hərbi ekspert: “Naxçıvanda yerləşən Əlahiddə Ordunun şəxsi heyətinin 95 faizinin döyüşlərdə iştirakına ehtiyac olmadı”

“Biz Qarabağa, Liviyaya necə girdikse, bunun eynisini onlara da edirik”. Bu sözləri Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdoğan AKP-nin Rızə təşkilatının tədbirində çıxışı zamanı İsrailin ünvanına deyib. Ərdoğan bildirib ki, mümkün olmayan heç nə yoxdur. Bu cür addımlar atmaq üçün sadəcə güclü olmaq lazımdır: “Biz çox güclü olmalıyıq ki, İsrail Fələstinə bunları edə bilsin. Biz necə Qarabağa girdikse, necə Liviyaya girdikse, bunun bənzərini eyni ilə onlara da edirik”.

Qeyd edək ki, Ərdoğanın bu sözlərlə Fələstinə və ya Qəzzaya (HƏMAS-a) hərbi-texniki yardımı nəzərdə tutduğu ehtimal edilir. Çünki Türkiyə heç vaxt Qarabağa girməyib, ikinci Qarabağ savaşında Azərbaycana misilsiz siyasi dəstək verib və Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazilərinin azad edilməsi uğrunda apardığı müharibəyə üçüncü ölkənin qarışacağı təqdirdə türk ordusunun da savaşa girecəyini elan edib.

Rəsmi Ankaranın İkinci Qarabağ savaşında Azərbaycanı siyasi dəstəyi, bunun öncəsində hərbi-texniki yardımı, diplomatik sferada sərgilədiyi mövqe danılmazdır. Lakin bu, Türkiyə ordusunun Qarabağda döyüşməsi mənasına gəlmir. Azərbaycan tərəfi də bu günə qədər belə bir məlumatı açıqlamayıb. İkinci Qarabağ müharibəsinə qədər Türkiyə Azərbaycanın strateji tərəfdaşı idi. Əla-

qələr ən üst səviyyədə idi. Müharibədən sonra isə tərəflər arasında Şuşa Bəyannaməsi imzalandı və bununla da iki ölkə rəsmi səviyyədə bir-birinin müttəfiqi oldu. Yeni zərurət yaranarsa, rəsmi Bakı və ya Ankara bir-birindən dəstək istəyə bilər.

Hərbi ekspert Ədalət Verdiyev Şerg.az-a deyib ki, Vətən müharibəsi və ondan sonra baş verən prosesləri yaxından

izləyən istənilən şəxsə məlumdur ki, Azərbaycan nə 44 günlük Vətən müharibəsi, nə də ondan sonrakı müddətdə heç bir kənar ölkənin hərbi qulluqçularının döyüşlərdə iştirakından faydalanmayıb: “Buna Azərbaycanın heç bir ehtiyacı da olmayıb. Çünki qismən səfərbərliklə hərbi xidmətə çağırılan ehtiyat qüvvələrimizin böyük bir hissəsi döyüşlərə, ümumiyyətlə, cəlb edilmədi. Müda-

fie Nazirliyinin və DSX-nın ehtiyat qüvvələrinin böyük bir hissəsi, həm də Naxçıvanda yerləşən Əlahiddə Ordunun şəxsi heyətinin 95 faizinin döyüşlərdə iştirakına ehtiyac olmadı. Səfərbərlik resurslarımız da kifayət qədər idi. Odur ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpası ilə bağlı gedən döyüşlərdə hər hansı ölkənin hərbiçilərinin bir-başına iştirakından söz gedə bilməz. 44 günlük Vətən müharibəsi və ondan sonrakı dövrdə Türkiyə və Pakistan Azərbaycanı yalnız siyasi və mənəvi dəstək göstəriblər. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri 44 günlük müharibə və antiterror tədbirləri zamanı 3200 nəfərə yaxın şəhid verib, ümumilikdə 12000 nəfərə yaxın müharibə əlilimiz və 90000 nəfərə yaxın müharibə qədr belə bir məlumatı açıqlamayıb. İkinci Qarabağ müharibəsinə qədər Türkiyə Azərbaycanın strateji tərəfdaşı idi. Əla-

azad edilməsi Azərbaycan Silahlı Qüvvələri üçün şərəf və ləyaqət məsələsi idi: “Bu çətin vəzifəni Azərbaycan döyüş meydanında təkbaşına həll edib. Digər tərəfdən isə 2021-ci il iyunun 15-də Şuşa şəhərində Azərbaycan və Türkiyə Respublikası prezidentləri arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında imzalanan Şuşa Bəyannaməsində Azərbaycanın Vətən müharibəsində əldə etdiyi möhtəşəm qələbə barədə yazılıb: “Tərəflər fəxrətlə deyirlər ki, Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsi ərzində qələbə qazanaraq Ermənistanın 30 ildən bəri davam edən təcavüzkar siyasətinə son qoydu, torpaqlarını işğaldan azad etdi, tarixi ədalətin zəfər çalmasını və beynəlxalq hüququn bərpasını təmin etdi. Azərbaycan Ermənistanın 30 illik təcavüzünə son qoyulmasında, işğal olunmuş torpaqların azad olunmasında, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpə edilməsində Türkiyə Respublikasının mənəvi-siyasi dəstəyini yüksək qiymətləndirir”. Düşünürəm ki, hər iki ölkə rəhbərinin imzaladığı Şuşa Bəyannaməsini, təqdim edilən faktları və rəqəmləri nəzərə alaraq, bu mövzuda əlavə manipulyasiyalar etməyə zərurət qalmır”.

Ə.Verdiyev bəyan edib ki, işğal altındakı ərazilərin

ABS Senatı Ermənistanı 65 milyon dollarlıq yardımını özündə əks etdirən 2025-ci maliyyə ili üçün "Xarici Əməliyyatlar haqqında" qanun layihəsini təsdiqləyib. "Biz Senatın erməni xalqını dəstəyini alqışlayırıq", - assambleyanın Konqreslə Əlaqələr üzrə direktoru Mariam Haloyan bildirib.

"2020-ci il müharibəsindən və öz vətənlərindən qovulmuş 100 mindən çox erməninin böyük problemlərlə mübarizə aparmaq üçün Ermənistanı ən azı 65 milyon dollar yardımın daxil edilməsi çox lazımdır".

Hələ aprel ayında Brüsselə Nikol Paşinyanın Avropa İttifaqı və ABŞ rəhbərliyi ilə görüşündə belə bir maddi dəstək olacağı vəd edilmişdi. Ursula fon der Leyen Brüsselə Avropa İttifaqı, ABŞ və Ermənistanın üçtərəfli görüşündən sonra keçirilən mətbuat konfransında bildirmişdi ki, Aİ Ermənistanı dörd il ərzində 270 milyon avro qrant verəcək. ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken isə "biz bütövlükdən 65 milyon dollardan çox yardım ayırmaq niyyətindəyik ki, bu da iki il əvvəlkindən 50% çoxdur. Biz Ermənistanın demokratik və iqtisadi dayanıqlığını dəstəkləməyə davam etməyə sadı-

Ermənistanın mövcud problemləri fonunda bu yardımları ona verilən "çay pulu" hesab etmək olar: "Bundan öncə Avropa İttifaqı 4 il ərzində Ermənistanı 270 milyon avro məbləğində qrant ayırmaq barədə qərar qəbul etmişdi. Görün Ermənistan nə günə qalıb ki, dövlətinin çulunu qəpik-quruş qədər əhəmiyyətsiz olan qrantlarla sudan çıxarmağa çalışır. Bu qrantlar Ermənistanı asılı vəziyyətə gətirmək, onu Rusiyaya qarşı istifadə etmək üçün bir vasitədir. Unutmayaq, Qərb bir tərəfə yardım edirsə, deməli, ortada onun belli hədəfləri var. Yəni Qərb heç vaxt havayı yerə pul xərcləməz. Ermənistan isə zaman-zaman onun-bunun hesabına sürünən-sürünən yaşamağa adət etmiş bir dövlətdir. Dilənməklə dövlət saxlamaq mümkün deyil. Normal iqtisadiyyat qurmaq, Azərbaycan və Türkiyə ilə iqtisadi və ticarət

Ermənistanı ABS və Aİ-dən "şabaş" yağışı...

Qərbin İrəvana siyasi, hərbi və maliyyə dəstəyi regionda eskalasiya riskini artırır

malayan, bir milyona yaxın insanı vətənindən didərgin salan bir xalqın son aqibəti belə olmalı idi. Xocalıda, Başlıbelə və onlarla digər Qarabağ yaşayış məntəqələrimizdə ermənilərin törətdikləri insanlığa sığmayan vəhşiliklərin yekunu belə olmalı idi. Bir vaxt regionda şimala söykənərək at oynadanlar indi iynə ulduzu qədər işıq gələn tərəfin qarşısında təzim edirlər. Edilən bütün haqsızlıqların

yatı Rusiyadan asılıdır və Rusiya ixrac məhsulları üçün də böyük bazardır. Nəzərə almaq lazımdır ki, iqtisadiyyatın şah damarı hesab edilən enerji sektoru Rusiyanın tam nəzarəti altındadır. Nə ABŞ, nə də Avropa İttifaqı Ermənistanı heç bir təminat verə bilməz və Rusiyanı da əvəzləyə bilməz. Əksinə, Birləşmiş Ştatların və AB birtərəfli mövqeyi onların regionda maraqlarının zəifləməsinə və digər

Xamenei Paşinyanla görüşdü, Zəngəzur dəhlizinə qarşı çıxdı

İslam Respublikasının ali rəhbəri ayətullah Seyid Əli Xamenei İranın yeni prezidenti Məsud Pezeşkiyanın andiçmə mərasimində iştirak etmək üçün Tehrana gələn Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanı qəbul edib.

Xamenei Tehrandan Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla yanaşı, onu müşayiət edən nümayəndə heyətini də qəbul edib.

Görüşdə İranın yeni birinci vitse-prezidenti Məhəmməd Rza Aref də iştirak edib.

İran KİV-lərinin məlumatına görə, ayətullah Xamenei Ermənistanın ərazi bütövlüyünün qorunmasının vacibliyini vurğulayıb. O, "İran İslam Respublikası Zəngəzur dəhlizini Ermənistanın zərərinə görür və bu münasibətdə qətiyyətlidir" deyib. Xameneinin bu fikrini Nikol Paşinyan dəstəkləyib.

Ölkələrin qonşuları ilə əlaqələrinə məhdudiyyətlər qoymamasının vacibliyini vurğulayan Xamenei əcnəbiləri nəzərdə tutaraq, "ölkələrin təhlükəsizliyini və rifahını təmin edən şey özlərinə və yaxınlarına güvənməkdir. Başqaları ölkənin işlərinə qarışsa, bu, onların ziyanına olar" deyib.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla İran prezidenti Məsud Pezeşkiyan arasında da görüş olub.

Erməni baş nazir İranla münasibətləri dərinləşdirmək arzusunda olduğunu bildirib və qeyd edib ki, İranla çoxtərəfli əməkdaşlıq Ermənistan üçün son dərəcə vacibdir: "Və bu münasibətlər qarşılıqlı hörmətə əsaslanır".

İran prezidenti öz növbəsində qeyd edib ki, "çoxxəsrlik dostluq qarşılıqlı fəaliyyət üçün möhkəm təməldir".

Regiondakı vəziyyətə toxunan Pezeşkiyan təhlükəsizlik və sabitliyin Tehran üçün əsas əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb. O, bütün mövcud problemləri dialoq yolu ilə həll etməyə çağırıb.

qıq" demişdi. Blinken ABŞ-ın Dağlıq Qarabağdan didərgin düşmüş 100 mindən çox erməniyə dəstəyini davam etdirəcəyini demişdi: "Bu, Ermənistanın uzunmüddətli sabitliyi və rifahının, eləcə də regional təhlükəsizliyinin açarıdır. Biz həmçinin insanların iqtisadiyyata, cəmiyyətə inteqrasiyası, o cümlədən mənzil əldə etmək, məşğulluq, təhsil almaq səylərini dəstəkləyirik".

Yada salmaq ki, Ermənistan silahlı qüvvələrinə dəstək üçün Avropa Sülh Fondu Ermənistanı 10 milyon avro ləvazım paketini ayırıb. Əcnəbi ekspertlərə görə, Ermənistanı ayrılan vəsaitlərin humanitar təyinatı aldadıcı olmaq ehtimalı böyükdür.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki,

ret əlaqələrini bərpa etmək - bir sözlə dalandan çıxmaq zamanıdır. Əks halda, Ermənistanın bir dövlət kimi dayaqları zamanla zəifləyəcək və sonda çökəcək. Ermənistan hakimiyyəti dalandan çıxmaq üçün çox ləng hərəkət edir. Bu gedişlə uğur qazanmaq və dövlətini ayaqda saxlamaq mümkün olmayacaq. Əgər Ermənistan müstəqillik dövründə Rusiyadan milyardlarla dollar həcmində müxtəlif yardımlar və güzəştlər almaqla bir dövlət kimi ayaqda qala bilmədisə, Qərbdən aldığı bir neçə on milyon dollar yardımla necə ayaqda qala bilər? Bütün bunlar onu göstərir ki, Ermənistan indi çox acınacaqlı durumdadır və çıxış yolları axtararaq çırpınır. Ancaq bəzən nə istədiyini özü də bilmir. Qonşusuna qarşı haqsızlıq edib onun torpaqlarını yağ-

cəzası belə olur. İndi Ermənili kətləvi şəkildə Ermənistanı tərk edib gedirlər. Avropa da onlara bu yolda yaşıl işıq yandırmaq istəyindədir - yaxın vaxtlarda haylara Avropaya vizasız gediş gəliş rejiminin tətbiq olunacağını deyirlər. Ermənilərin qədim Azərbaycan torpaqlarında rədd olub getmələri üçün bu çox yaxşı bir addım olardı. Biz buna sevinərik! Yolları açıq olsun deyərik".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov rahatlığını bu cür bölüşdü:

"Qərbin İrəvana siyasi, hərbi və maliyyə dəstəyi regionda eskalasiya riskini artırır. Məlum məsələdir ki, Qərbin Ermənistanı ayırdığı maliyyə və hərbi dəstək onun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və iqtisadi asılılığının aradan qaldırılması üçün çox kifayət etməz. Ermənistan iqtisadi-

region dövlətləri ilə əlaqələrinin soyumasına gətirib çıxara bilər. Xüsusən də indiki dönmədə Qərbin enerji və nəqliyyat-kommunikasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsində vacib rol malik Azərbaycana qarşı ədalətsiz və qərəzli mövqe sərgiləməsi anlaşılan deyil. İrəvanın Qərbdən maliyyə və hərbi dəstək alması onu cürətləndirərək, regionda sülhün əldə edilməsi, həmçinin Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılması prosesindən çəkindirir".

Politoloq Qərbin ikiüzlüyündən də danışdı: "Bir tərəfdən sülh təşəbbüslərini dəstəklədiyini, digər tərəfdən Ermənistanı gücləndirməklə əsl niyyətlərini ortaya qoymuş olurlar. Qərbin bu cür riyakarlığı nəticəsində on illərdir ki, Cənubi Qafqazda sabitlik və sülhə nail olmaq

mümkün deyil. Mahiyyət etibarilə sülhə, iqtisadiyyata və demokratiyaya dəstək adı ilə edilən külli miqdarda maliyyə yardımlarının deyilənlərə heç bir aidiyyəti olmadığı şübhə doğurmur. Heç kəs zəmanət verə bilməz ki, Ermənistan bu yatırımları doğrudan da təyinatı üzrə xərcləyəcək, həmin pullar silahlanmaya yönəlməyəcək. Qərb insan haqlarından və demokratiyadan danışanda ancaq Ermənistan nəzərdə tutulur ki, bu da haqlı narazılıqlar və suallar yaradır. Bütün dünya yaxşı bilir ki, ermənilər Qarabağdan könüllü

köç etdilər. Azərbaycan dövlətinin reinteqrasiya və təhlükəsizliyə təminatla bağlı təkliflərinə məhəl qoymaraq öz yollarını özləri seçiblər. Göstərilən rəqəmlər də qat-qat şişirdilib. Qərbi 10-15 min erməni qaçqınlardır, onların rifahı düşündürür, ancaq 1 milyondan çox azərbaycanlının 30 il ərzində məşəqqətli qaçqın və məcburi qaçqın taleyinə biganə qalıb. Fikrimcə, Azərbaycan dövləti Qərbə sərt mövqeyini göstərməlidir. Deyərlər hamı üçün eyni olmalıdır".

□ **Cavanşir ABBASLI,** "Yeni Müsavat"

Baltanı basdırmaq zamanı

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

“Şah Abbas cənnət məkan, tərəziyə verdi təkan. İki qoz, bir girdəkan”.

(nağıllarımızdan)

Ağadadaş müəllim rəsmi propoqandaya aldanmışdı, elə bilirdi biz bütün yaxşı balta atanlara ödənilirik. Sözgəlişi, olimpiada həftəsi olduğu üçün hər gün xalq artistimizin balta atışını müxtəlif rakurslardan izləyirik, daha bir sənətkarın öz yerində olmadığını təəssüf edirik. Gəlin etiraf edək ki, Ağadadaş müəllim baltanı yüksək peşəkarlıqla atmışdır. Əvvəlcə arxaya əyilir, balta tutan əlini geri uzadır, sonra bədəniylə yay kimi önə dartılır və olduqca harmonik, ritmik, dinamik hərəkətlə aləti tullayır. Məşq etdiyi kor-kor, gör-gördür. Birinci dəfədən belə gözəl atış mümkün deyildir. Kaş müəllimi uşaqlıqdan mahını oxumağa yox, çəki atıcılığı, nizə tullamaq kimi idmanlar üzrə seksiyaya yazdırardılar. Yüz faiz medal qazanardı. Yoxsa hazırda məcbur bu sahələrə xaricdən idmançı ala.

Əhvalat, gözənləndiyi kimi, öz axarıyla davam edir. Artıq Ağadadaş müəllim və gözətçi qarşılıqlı brifinqlər keçirmiş, xalqa videomüraciətlər yayılmışdır. Sevindirici haldır ki, hər iki tərəf barışıq, sülh müqaviləsi imzalamağa hazırdır. Hindu qəbilələrində belə adət var, sülh zamanı döyüş baltalarını - tomahavkları torpağa basdırırlar. İstintaq orqanları əgər baltanı müsadirə edibse, geri qaytarsın.

Bəzi hindu baltalarının sapı isə eyni zamanda bütün çəkmək üçün lülə kimi düzəldilirdi, barışıq zamanı oturub birgə püfləyirdilər. Güman edirəm Ağadadaş müəllim və gözətçi ən azı hansısa çayxanada sulu qəlyan çəkə bilər. Bu proses də xalqa nümayiş etdirilməlidir.

Yeganə mübahisəli məsələ hospitala Ağadadaş müəllimin şadlıq evinin arasındakı dəhliz-anklavın kimə məxsus olmasıdır. Xalq artistinin vaxtilə orada parkinq açdığı söylənilir. İndi həmin mübahisəli bölgəyə Bakı Nəqliyyat Agentliyinin parkovşikləri müşahidəçi qismində yerləşməlidirmi, yoxsa arada hasar hörülməlidir, demarkasiyadan əvvəl delimitasiya, daha sonra isə demilitarizasiya olmalıdır - bunlar hamısı müzakirəyə açıq məsələlərdir.

Bayaq öz yerində olmamaqdan bəhs etdim. Məncə, bu, ciddi, xalqımız üçün həll edilməsi vacib problemdir. Baxın, əgər təcili yardım vaxtında artistə yetişsəydi, o, yardım üçün gözətçini çağırırdımı? Gözətçi həkim deyil axı. Bəlkə də həkimdir, nə bilək? O qədər belə həkimlərə rastlaşırdı. Son vaxtlar neçə klinikada parkovşiklər əməliyyat aparır.

İkincisi, gözətçi dünya ictimaiyyətinə açıqlamasında bildirir ki, xalq artisti onu söymüşdür, “ermənidən əmələ gələn” demişdir. Bəlkə “erməni” desə inciməmiş.

Əslində bunların hər ikisi söyüş deyil. Ermənilər də dünyada yaşayan xalqlardan biridir.

Bu cür detalların üzərində dayanmağımın mənası var. Parisdə olimpiada açılışında cürbəcür şouların göstərilməsi hazırda dünyanı iki yerə bölüb. Bəzi adamlar açılışı pisləyir, bəziləri tərəfləyir. Açıq, mən beş-on dəqiqəsinə baxdım və heç bir münasibətim yox idi, ta ki, reaksiyaları görəncən. Əgər reaksiya oyadıbsa, deməli, təşkilatçılar istəyinə çatıb. Dünyada ən pis şey reaksiyanın olmamasıdır. İnsanları tarix boyunca dəyişdirmək üçün həmişə qıcıqlandırılar. Bu müsbət nəticə veribmi, əlbəttə, başqa temadır. Hər halda, versəydi indi dünyada müharibələr olmazdı, hərə bir yerdə çayın qırağında, qayıqda-filanda öpüşərdi, gününü keçirərdi. Yoxsa hara baxırsan raket atan, balta tullaayan...

Açılış mərasimində Sena çayının içində cürbəcür rəsm maketləri qurulmuşdu, bunlar əsasən Luvr muzeyində saxlanan əsərlərdən reproduksiyalar idi. Maraqlıdır ki, rəsmlərdən biri Təbriz miniatür məktəbinə məxsus ən ünlü, gözəl rəsamlardan olan Məhəmməd Qasım məxsus “Şah Abbas qulamı ilə” rəsmindeki qulamın baş hissəsiydi. 1627-ci ildə çəkilən bu rəsmdə şah kişi cinsindən olan xidmətçisini olduqca mərhəmənlə qucaqlayıb, onun əlindən piyalədə şərab içir.

Sözü ona gətirirəm ki, “draq-şou nümayişi”, “kişilər öpüşdülər”, “əxlaq əldən getdi”-zad deyəndə və yazanda bir az ehtiyatlı olmaq lazımdır. Şah Abbas cənnətməkan inciyər.

Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsi ilə bağlı cavab təklifləri hazırlanma mərhələsindədir. “Yeni Müsavat” qeyd edir ki, Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyan belə deyib.

“Ermənistanın cavab təklifləri sülh müqaviləsini mümkün qədər tez bağlamaq üçün Ermənistanın səsləndirdiyi və təqdim etdiyi prinsipial təklifə uyğun olaraq hazırlanmaqdadır”, - o bildirib. Ermənistan tərəfi bunun Azərbaycanın təqdim etdiyi 10-cu təkliflər paketi olduğunu açıqlayıb. “Rusiya Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün əldə olunması ilə bağlı öhdəlik götürüb”. Bunu isə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Mariya Zaxarova deyib. O bildirib ki, belə bir dəstəyin həcmi və formaları həm Bakı, həm də İrəvan üçün məqbul olmalıdır: “Biz tərəflərin üstünlük verdiyi ikitərəfli formatda danışıqların aparılması üçün platforma təqdim etməyə hazırıq. Hər iki müttəfiqimiz arasında bəlləşdirilmiş sazişin bağlanmasını sülh arxitekturasının əsası hesab edirik. Bunu kənar qüvvələr yox, region ölkələri həyata keçirməlidir”.

“Bakı Moskvanın Ermənistanla danışıqlar barədə təkliflə razılışı. Azərbaycan Rusiyada və digər meydançalarda Ermənistanla danışıqlara həmişə hazır olub”. Bu barədə TASS-a **Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə** Moskvanın tərəflərin görüşünü təşkil etməyə hazır olduğunu şərh edərkən bildirib. Lakin Ermənistanın sülh müqaviləsi imzalamağa hazır olması barədə az qala hər gün danışan Paşinyanın Londonda Azərbaycan Prezidenti ilə görüşdən imtina etməsi gözənilməz oldu. İmtina ilə bağlı ən çox yayılmış versiya odur ki, Paşinyan Əliyevlə danışıqlarda Avropa Şurasının prezidenti Şarl Mişel və mümkünə Fransa prezidenti Emmanuel Makronun iştirakını istəyib. Bu şərtin yerinə yetirilməsinin qeyri-mümkün olduğunu anlayan Ermənistanın baş naziri görünür, əksər analitiklərin fikrincə, Azərbaycan prezidenti ilə görüşdən imtina edərək, regional sülh prosesini geriye atıb. Bütün bunların fonunda Rusiya yenidən təşəbbüsü ələ keçirməyə və münafişə tərəflərini Ermənistanın uzun müddət boykot etdiyi “Moskva meydanı”na qaytarmağa çalışır.

Moskvanın sülh masası arzusu: Bakı - İrəvan görüşü...

Kreml hesab edir ki, Rusiya sülhün əldə olunması ilə bağlı öhdəlik götürüb; politoloqlara görə, ikitərəfli danışıqlar effektivdir və Azərbaycan da bu formatın tərəfdarıdır

Rəsmi Bakı Rusiyanın iştirakı ilə danışıqların əleyhinə deyil, rəsmi İrəvan isə təklifə hələlik cavab verməyib və çox güman ki, cavab verməyəcək. Çünki Ermənistanın hazırkı hakimiyyəti “Rusiyanı regiondan sıxışdırıb çıxarmaq” siyasəti yürüdüldür. Yada salaq ki, bugünlərdə Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov deyib ki, Ermənistanın Ukraynanın taleyini təkrarlamağını istəmir. Bu açıqlama Rusiyanın Ermənistanla qarşı təhdid xarakterli xəbərdarlığı kimi dəyərləndirilir. Son illər Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh danışıqları ayrı-ayrılıqda həm Avropa İttifaqının, həm də Rusiyanın vasitəçiliyi ilə aparılıb. Amma hər üç formatda yekun nəticə hələlik əldə edilməyib. Yeni sülh danışıqlarının ağırlığını öz tərəfinə çəkməyə çalışanlar var, amma bu səylərin sülhə töhfə verə biləcəyi ağlabatan görünür. Moskvada Əliyev-Paşinyan və ya xarici işlər nazirləri səviyyəsində görüş mümkündürmü?

“Azərbaycan Rusiyanın vasitəçiliyinə etiraz etmir, amma bunun reallaşması üçün təşəbbüskar da deyil. Bakı istəyir ki, danışıqlar indiki maddədə davam etsin. Sadəcə, Rusiyadan eşidilən səslərə mənfi cavab verilmir və Azərbaycan diplomatiyası sübut edir ki, Moskvanın moderatorluğundan qaçan tərəf Ermənistanıdır. Amma bizə qalsa, hazırkı danışıqlar formatı effektivdir. Cənab İlham Əliyev də son çıxışlarının birində açıq şəkildə bəyan etdi ki, biz vasitəçilərsiz danışa bilirik və ef-

fekt də var. Yeni Moskva masasına qarşı olmasaq da, ölkə başçısı ikili formatı üstün tutur”. **Professor Qabil Hüseynli** “Yeni Müsavat”a Kremlin vasitəçilik çağırışlarını belə şərh etdi. Onun fikrincə, Rusiya vasitəsi ilə yaxın gələcəkdə liderlərin və ya nazirlərin görüşü gözənilmir. Politoloq hesab edir ki, Moskva 10 noyabr sənədinin təşəbbüskarı olduğu kimi, sülh sazişinin də onun vasitəçiliyi ilə imzalandığını Qərbə nümayiş etdirmək istəyir, amma nəticəsi olmayıb: “Buna qədər Moskva və Soçi görüşləri keçirilib, birində də fundamental dəyişikliklər olmayıb. Nə vaxt ki, ikitərəfli danışıqlar başladı, o zaman effektiv oldu. Təkcə Rusiya da deyil, Qərb platformasında da uğur olmayıb. Kənar təsirlər olmasa, tərəflər özləri anlaşı və sülhə yaxınlaşa bilərlər. Hazırkı məktublaşma modeli sülh mətnini razılaşdırmaq üçün ideal variantdır. Rəziyam, vaxt aparır və proses uzanır, amma gəlin nəzərə alaq ki, ortada böyük bir münafişə tarixi, həllini gözləyən çoxlu mübahisəli məsələlər var. Ən əsası isə Bakı-İrəvandan qanunvericilik aktlarına dəyişiklik tələb edir. Əgər Rusiya vasitəçiliyi ilə görüşlər başlasa, Moskva İrəvana bu mövzuda təzyiq edəcəkmik? Zənnimcə, yox və mümkün də görünür. Ona görə də Azərbaycan və Ermənistan arasında mübahisəli mövzuları həll etməlidirlər, kənardan müdaxilə həmişə əlavə problemlərə yol açır”.

Professor ilin sonuna kimi çərçivə sənədinin im-

zalanmasını istisna etmir, sülh müqaviləsi isə 2025-ci ilə keçə bilər: “Əvvəla, danışıqların belə dövründə Ermənistan referendumu gedərək qanunvericiliyə dəyişiklik planına hazır görünür. İkincisi, Paşinyan Londonda proseslərin ruhu-na zidd hərəkət edərək danışıqlara ürk bulandıran element qatdı. Odur ki, yeni bir görüşə ehtiyac var. Hər halda, Moskvadan danışıqlar davam edəcək”.

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadəyə görə, Qərbdə Fransa və bir sıra mərkəzlər, həmçinin Rusiya sülhün əldə edilməsində maraqlı deyil: “Çalışılır ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında hərbi eskalasiya baş versin. Fransa məhz COP29 boykot etmək üçün hərbi tənqidatlarında maraqlıdır. Rusiyanın vasitəçilik kimi təşəbbüslə çıxış etməsi iki ölkə arasında sülhə imkan verməmək, idarə olunan yeni böhran yaratmaqdır. Əgər Rusiya Ukraynada hərbi qələbə əldə edəcəksə, Azərbaycan daxil olmaqla, Cənubi Qafqazı tam nəzarət altına alacaq, Türkiyəni də Qafqazdan çıxaracaq və Mərkəzi Asiya siyasətinin qarşısını alacaq. Cənubi Qafqaz Qərblə Rusiya arasında geopolitik maraqların toqquşduğu platsdarmdır. Məhz Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün gecikməsi bu geopolitik qarşıdurmadan irəli gəlir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

İyulun 30-da Ermənistan və Türkiyənin normallaşma prosesi üzrə xüsusi nümayəndələri Ruben Rubinyan və Serdar Kılıç Türkiyə-Ermənistan sərhədində danışıqların 5-ci raundunu keçirib. Görüşün səhər saatlarında Ermənistan tərəfdə, günortadan sonra isə Türkiyə tərəfində baş tutacağı əvvəlcədən elan olunmuşdu.

Yayılan məlumata görə, Türkiyə və Ermənistanın normallaşma üzrə xüsusi nümayəndələri Serdar Kılıç və Ruben Rubinyan diplomatik/rəsmi pasport sahibləri üçün qarşılıqlı viza prosedurlarını asanlaşdırmaq barədə razılığa gəliblər. Bu barədə Türkiyənin Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb. Tərəflər normallaşma prosesini heç bir ilkin şərt olmadan davam etdirməyə razı olduqlarını təsdiqləyiblər. Xüsusi nümayəndələr əvvəlki görüşlərində razılaşdırılmış məsələləri də təsdiqləyib. Kılıç və Rubinyan, həmçinin Akyaka/Axurik dəmiryol sərhəd qapısının regional inkişafı üçün istifadəyə veriləcəyi təqdirdə, tələb olunacaq texniki ehtiyacları qiymətləndirmək barədə də razılığa gəliblər.

Qeyd edək ki, Rubinyanla Kılıç arasında görüş iyulun 3-də planlaşdırılısa da, sonradan Türkiyə tərəfi müəyyən səbəblərdən görüşü təxirə salmışdı. Münasibətlərin normallaşdırılmasına yönəlmiş danışıqların birinci raundu 2022-ci ilin yanvarında Moskvada keçirilib və tərəflər danışıqları davam etdirmək barədə razılığa gəliblər. Danışıqlar çərçivəsində 2022-ci ilin fevralında iki ölkə arasında kommersiya uçuşları bərpa olunub. Ancaq əldə edilən digər razılaşmalar, o cümlədən quru sərhədlərin üçüncü ölkə vətəndaşları üçün açılması məsələsi həyata keçirilmədən qalmaqdadır. Türkiyə-Ermənistan sərhədi son 35 ildə ilk dəfə ötən ilin fevralında Türkiyənin cənub-şərqində baş verən zəlzələ zamanı Ermənistandan göndərilən humanitar yardımın çatdırılması məqsədilə açılıb. Sonuncu dəfə iki ölkənin xüsusi nümayəndələri 2024-cü ilin fevral ayının sonunda Antalyada keçirilən diplomatik forum çərçivəsində görüşüblər. Orada danışıqların yeni raundunun keçirilməsi barədə razılığa gəliblər. Türkiyə 1993-cü ildə Azərbaycanın Kəlbəcər rayonunun işğalına cavab olaraq Ermənistanla sərhədlərini bağlayıb. Bundan əvvəl 2009-cu ildə, Sürix protokollarının imzalanması ilə əlaqələrin normallaşması prosesini başlatmaq cəhdləri uğursuz olub, Ermənistan parlamenti protokolları ratifikasiya etməyib. Eyni zamanda Azərbaycanda və Türkiyədəki etirazlar da ozamankı Türkiyə hakimiyyətini mövqeyində korrektlərə vadar edib. Son zamanlar Ermənistanla belə iddialar səslənir

İki ölkədəki sərhəd danışıqlarına Bakıdan reaksiyalar

Türkiyə-Ermənistan komissiyaları bir araya gəldi və ilk anlaşma əldə olundu; danışıqlarda Azərbaycan da varmı?

ki, Ermənistan-Türkiyə münasibətləri ilə Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinə fərqli kontekstdə yanaşmaq lazımdır. Ancaq qarşı Türkiyənin rəsmiləri dəfələrlə bildiriblər ki, İrəvan üzərinə götürdüyü öhdəliklərə əməl etməli, Azərbaycana qarşı iddialardan əl çəkməli, həmçinin Zəngəzur dəhlizini açmalıdır. Türkiyə və Azərbaycan arasında imzalanan Şuşa Bəyannaməsi də əlaqələrin koordinasiyasını tələb edir. Xatırladaq ki, hələ 2021-ci ilin dekabrında İrəvan və Ankara normallaşma üzrə danışıqlar üçün xüsusi nümayəndələr təyin etmişdilər. 2022-ci ilin iyulunda Vyana müvafiq olaraq Ermənistan və Türkiyəyə səfər edən üçüncü ölkə vətəndaşlarının Ermənistan-Türkiyə quru sərhədini keçmək imkanlarının təmin edilməsi, habelə yüklərin birbaşa hava daşımalarının həyata keçirilməsi və nəqliyyat vasitələrinin işə salınması barədə razılıq əldə olunub. Bunun üçün zəruri proseslər gedir. Lakin məsələ hələ də həllini tapmayıb. Həmçinin 2023-cü ilin yanvarında Ankara İrəvana birbaşa hava yüklərinin daşınmasına qoyulan qadağanın aradan qaldırıldığını bildirib. Proseslər nə vəd edir? Ermənilər bir ara iddia edirdilər ki, İrəvan-Ankara münasibətləri İrəvan-Bakı münasibətlərindən kənardadır. Prosesdə Bakı da varmı? Ekspertlərimiz bu kimi sualları cavablandırıdılar.

Siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinin normallaşması prosesindən kənarda olduğu düşünürəm və ümid edirəm ki, Ankaranın xarici siyasətində bu istiqamətdə hər hansı bir dəyişiklik baş verməyəcək.

Türkiyənin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında və digər regional platformalarda aktiv iştirakı da sübuta yetirir ki, Ankara öz maraqlarından çıxış edir və çoxvektorlu manevr imkanlarını məhdudlaşdırmaq niyyətində deyil. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, Türkiyə-Ermənistan təmaslarında, ən azı noyabr ayına qədər prosesin davam etdiriləcəyi ilə bağlı bəyanatlar başqa ciddi irəliləyiş baş verməyəcək".

Ermənşünas alim, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı isə xatırladı ki, bu ilin fevralında Antalya Diplomatika Forumu çərçivəsində Ermənistanla Türkiyə arasında münasibətlərin normallaşması üçün danışıqların davam etdirilməsi qərarı alınmışdı: "Türkiyə tərəfindən bu danışıqlar prosesində səlahiyyətli nümayəndə Serdar Kılıç Ermənistan təmsilçisinə İrəvanda görüşməyi təklif etmişdi və o zamandan bəri təxirə salınan danışıqlar prosesini indi davam etdirilir. Ermənistanla belə hesab edirlər ki, Azərbaycanla sülh müqaviləsi olmadığı təqdirdə bu danışıqlar nəticə verə bilməz. Çünki bir çox məsələlər Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərindən asılıdır. Türkiyənin mövqeyində elə də bir dəyişiklik gözləmək absurddur. Serdar Kılıç da Antalya Diplomatika Forumu çərçivəsində keçirilən paneldə "Türkiyə Ermənistanla münasibətlərini tamamilə normallaşdırmaq istəyir. Nə-

zərə almalı olduğumuz bezi addımlar var, amma əvvəlcə görüşlər keçirməliyik"- demişdi. Bu "bəzi addımlar" müzakirəsiz də bəllidir. Rubinyan bu dövr ərzində Ermənistanla Türkiyə arasında münasibətlərin normallaşması prosesinə maneçilik törədən xüsusiyyətlərdən bir dəfə də olsun danışmayıb. Amma Ermənistan cəmiyyətində gedən müzakirələrdə danışıqların nəticəsizliyinin səbəblərindən bəhs edilir. Diplomatiyada elə şeylər var ki, açıq dilə getirilməz, amma öz-özlüyündə problem kimi prosesin aparılmasına əngəl təşkil edə bilər".

Q.Çaxmaqlının sözlərinə görə, Ermənistan elan edir ki, Türkiyə heç bir şərt irəli sürmədən danışıqlara, normallaşma tədbirlərinə getməlidir: "Amma 1991-ci ildə Ermənistanın Müstəqillik Bəyannaməsində Türkiyənin Şərqi Anadolu ərazilərinə iddia var və bura "Qərbi Ermənistan" adlandırılır, qondarma "erməni soyqırımı"nın tanınması ifadələri yer alıb, Ermənistanın dövlət gerbində Ağrı dağı əks olunub və s. Bütün dərs kitablarında Türkiyə düşmən dövlət kimi qələmə verilir... Bütün bunlar Türkiyəyə qarşı Ermənistanın siyasi mövqeyidir və normallaşmanı mümkün edəcək cəhətlərdir. Ermənistan həmin xətdən, ideologiyadan imtina edirmi? Müstəqillik Bəyannaməsindən imtina edibmi? Ölkə konstitusiyasını dəyişdirmək yolu tutarmı? Danışıqların davam etdiyi müddətdə Ermənistan normallaşma prinsiplərinə mane olacaq heç bir prinsipdən imtina etməyib. Görüşün növbəti raunduna Ermənistan hansı dəyişikliklərlə gəlib? Türkiyənin birbaşa dövlət marağında olduğu Zəngəzur koridorunun açılması, Azərbaycanın Qərb bölgələrinin Naxçıvanla, oradan da Türkiyəyə kommunikasiya əlaqələrinin olmasını öhdəsinə alan Ermənistan bunları etmirsə, hansı normallaşmadan danışmaq olar?" **Ekspert qeyd etdi ki, Ermənistan bu məsələdə aydın mövqe nümayiş etdirmir, müəmmalı gedişlər edir:** "Azərbaycan-

la sülh sazişinin bağlanması yönündə də hələ ciddi bir irəliləyiş yoxdur, publikaya yönəlik bəyanatlardan başqa heç nə yoxdur. Bütün bunlar Türkiyənin "qırmızı xətləri"dir və Rubinyanın bir müddət əvvəl dediyi "sərhədləri günü bu gün açmaqla" ifadəsi illüziyadan başqa bir şey deyil". **Q.Çaxmaqlı deyir ki, Türkiyə-Ermənistan münasibətləri Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərindən kənarda müzakirə oluna bilməz:** "İrəvan-Ankara münasibətləri İrəvan-Bakı münasibətlərinin normallaşması ilə birbaşa əlaqəlidir, məsələ kompleks şəkildə həllini tapa bilər. Görüşmələr müsbət tendensiyaları ortaya gətirə bilər. Xüsusilə hakimiyyət təmsilçilərinin Ermənistanın Türkiyəyə münasibətində korrektlər edilməsi cəhdləri və ya indi Türkiyə ilə düşmənçiliyin aparılması şansının yüksək olmaması ilə bağlı müzakirələrin gətməsi bu ehtimalı gücləndirir".

Ermənistandakı şərhçilər də görüşdən ciddi nəticə gözləmir. İrəvandakı ekspertlərin sözlərinə görə, Ermənistan-Türkiyə sərhədində Ruben Rubinyan-Serdar Kılıç görüşü Ermənistanla yaxşı heç nə gətirə bilməz. **Politoloq Yervand Bozoyan əmin-dir ki, həmin görüşü ciddi qəbul etmək olmaz.** "Türkiyə bəyan edir ki, Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri tamamilə nizamlananda, Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri isə "oyun anlaşması" ilə şərtləndən Ermənistanla münasibətləri bərpa edəcək". Bunu "Hraparak"a politoloq Yervand Bozoyan deyib. Onun iddiasına görə, Türkiyə-Azərbaycan tandemi Ermənistanın ciddi müttəfiqlərinin olmadığını, Nikol Paşinyanın könüllü olaraq potensial müttəfiqlərdən imtina etdiyini, Türkiyə və Azərbaycanın qarşısında tək qaldığını anlayan, tələblərini artırmağa davam edir: "Təbii ki, biz İrəvanı birdən istəyirik deyə bilməzlər, addım-addım istəyirlər. Ermənistanın müttəfiqi yoxdur, Paşinyan şəxsən müttəfiqlərindən əl çəkib, Rusiyanın sələfi ilə münasibətləri korlayıb və artıq geriye yol tapa bilməyəcəyini, ABŞ-ın isə Rusiyanın əvvəllər oynadığı rolu yerinə yetirə bilməyəcəyini anlayaraq obyektiv şəkildə başa düşür ki, artıq Ermənistanın təhlükəsizliyini təmin etmək iqtidarında deyil və başqa çarəsi olmadığı üçün vaxt qazanmaqla məşğuldur".

Q.E.PASASOY, "Yeni Müsavat"

Kiyevdə koronavirus tüğyan edir: 52 nəfər ölüb

Son həftələrdə Ukraynanın paytaxtında COVID-19-a yoluxma halları əhəmiyyətli dərəcədə artıb.

Medicina.az xəbər verir ki, xüsusilə iyulun əvvəli ilə müqayisədə koronavirusla bağlı xəstəxanaya yerləşdirilənlərin sayı artıb.

Kiyev şəhərinin Səhiyyə Departamentinin məlumatına görə, əgər iyulun 1-nə paytaxtın tibb müəssisələrində COVID-19 diaqnozu qoyulmuş 20 xəstə var idisə, bu gün artıq 73 belə xəstə var. Onlar xəstəliyin mürəkkəb hallarını yaşayan insanlardır. Hazırda xəstəxanalara gündə orta hesabla 20-yə yaxın insan müraciət edir.

İyulda ümumilikdə 900 COVID-19 hadisəsi qeydə alınıb, halbuki iyunda analoji hadisələrin sayı 200-dən az olub. İlin əvvəlindən Ukrayna paytaxtında bu xəstəlikdən 52 nəfər dünyasını dəyişib.

İstidə siqaret çəkmək niyə daha zərərliyədir?

İsti havalarda siqaret çəkmək isti vurmaya və infarkta səbəb ola bilər.

Medicina.az xəbər verir ki, bunu endokrinoloq, tibb elmləri doktoru Zuhra Pavlova öz "Telegram" kanalında bildirib. "İsti havada siqaret çəkmək xüsusilə fiziki fəaliyyət zamanı istivurma riskini artırır. Bunun səbəbi siqaret səbəbi ilə qan damarlarının daralması və qan axınının pisləşməsidir. Belə şəraitdə bədən tərs istehsal etmək qabiliyyətini itirir. Maye sərbəst buraxılmadığı üçün bədən daha tez qızır", - deyir həkim bildirib.

O, bunun təcrübələr nəticəsində sübuta yetirildiyini diqqətə çatdırıb.

"Təcrübələrdən birində 10 nəfər iştirak edib. Gecələr bir qrup kişiye nikotin bandı verilib. Bəzi iştirakçılara isə nikotinsiz bant verildiyi halda, onlar bundan xəbərsiz olublar. Səhərlər subyektlər 20 və 30 dərəcəyə qədər qızdırılan otaqlarda dayanmadan bir saat velosiped sürməli olublar.

Məşqdən sonra onların bədən istiliyi xüsusi cihaz vasitəsilə çöldə və içəridə ölçülüb. Təcrübə və ölçmələr dörd dəfə təkrarlandı.

Hamı təcrübəni sona çatdırma bilməyib, iki nəfər yarışa tərək etməli olub. Birincisi mədə-bağırsaq sisteminə problem yaşayıb, ikincisi ürəkbulanma və titrəmə hiss edib. Hər ikisi əsl nikotin bandı verilən şəxslər olub", - deyir həkim qeyd edib.

Endokrinoloq siqaretin xərçəng, şəkərli diabet və sonsuzluq kimi ciddi xəstəliklərə səbəb ola biləcəyini də xatırladı.

Son aylar Azərbaycanda qəfil ölümlərin sayı xeyli artıb. Qəfil ölümlərin səbəbləri sırasında ürək-damar xəstəlikləri ilk yerdə göstərilir. Lakin bu tək səbəb deyil. Belə düşünülür ki, koronavirus əleyhinə vurulan peyvəndlər qəfil ölümlərin sayında artıma səbəb olub. Xüsusilə ölkəmizdə də tətbiq olunan Çinin "Sinovac" şirkətinin istehsal etdiyi "CoronaVac" peyvəndinin qəfil ölümlərə səbəb olduğu güman edilir.

Bəllidir ki, koronavirusun yayıldığı ilk zamanlardan peyvəndlərlə bağlı ən müxtəlif iddialar vardı. Qısa zaman ərzində bu peyvəndlərin hazırlanması və satışa çıxarılması insanlarda şübhə yaratmışdı.

Həmçinin bir çox ölkələrdə peyvəndlərin yaratdığı əks-təsirlərə görə məhkəməyə müraciət edən şəxslər də olub. Almanyanın "BioNTech" şirkəti tərəfindən istehsal olunan COVID-19 peyvəndlərinin yan təsirləri ilə bağlı Almaniya tibb işçisi iddia qaldırmışdı. Tibb işçisi iddia edirdi ki, peyvənd olunduqdan sonra onda ürək ritminin pozulması, bədəninin yuxarı hissəsində ağrı, qol və ayaqlarda şişkinlik, yorğunluq, yuxu pozğunluğu və beyinin "dumanlı olması" (zehni yorğunluq və çəşqinlik növü) kimi problemlər ortaya çıxıb.

Qeyd edək ki, "Cardiovascular Research" jurnalının 2023-cü ilin yanvar ayında dərc edilmiş son araşdırmasında 2020-ci ilin mart və noyabr ayları arasında (yeni peyvəndin hazırlanmasından əvvəl) COVID-19-a yoluxmuş, əvvəldən ürək xəstəliyi olan və olmayan 7500-dən çox insan iştirak edib. Müəyyən olunub ki, yoluxmamış insanlarla müqayisədə bu qrupun ürək-damar xəstəliyinə tutulma ehtimalı təxminən 40% və sonradan 18 ay ərzində ölmə ehtimalı 5 dəfə çox olub. Şiddətli infeksiyası olan insanlar daha böyük risk altında olub. Həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli xəstəliyi keçirmiş şəxslər ürək və qan dövranı problemləri ilə daha yüksək risk altında olublar. Bunlar əsasən ürəktutmaları, ürək işemiyası, ürək çatışmazlığı və dərin damar trombozu (DVT) olub. Qeyd edək ki, bəzi sübutlar COVID-19 infeksiyasından sonrakı həftələrdə diabetin də inkişaf riskinin artması arasında əlaqə olduğunu göstərir. Böyük Britaniyanın Milli Statistika İdarəsinin (ONS) məlumatları göstərir ki, 2023-cü ilin fevral ayının sonuna qədər İngiltərə və Uelsdə COVID-19 peyvəndinin yan təsirləri səbəbindən 60 nəfər

"Ölkədəki qəfil ölümlərə Çin vaksini səbəbdür" iddiası

Professor: "Vaksinlərlə bağlı çox ciddi araşdırmalar gedir, yaxın vaxtda..."

dünyasını dəyişib.

Professor Peter Openshaw qeyd edib ki, ölüm hallarının çox olmasının əsas səbəbi səhiyyəyə az sərmayə qoyuluşu, habelə kadr və çarpayı çatışmazlığı ilə bağlıdır. O, qrip, COVID infeksiyası, respirator sinsitial virus (RSV) və rinovirusun birləşməsinin insult və ürək xəstəliklərinin artmasına səbəb olduğunu da söyləyib.

Tanınmış həkim, tibb elmləri doktoru Adil Qeybullayev mövzu ilə bağlı "Yeni MİSAVAT"a deyib ki, peyvəndlərin təsiri ilə bağlı söz-söhbətlər artmaqdadır: "Əslində peyvəndlərlə bağlı tarix boyu müəyyən problemlər olub. Donuz qripinə qarşı Amerikada aparılan peyvəndləmə zamanı müəyyən problemlər olub. Əslində koronavirusun yaratdığı problemlər çox ciddidir. Əgər peyvənd olmasaydı, biz pandemiyanın qarşısını ala bilməyəcəkdik. Pandemiya infeksiya zəncirinin qırılmasında peyvənd xüsusi rol oynayır. Bunu nəzərə almaq lazımdır. Ayrı-ayrı həkimlərin açıqlamaları yox, nüfuzlu, mötəbər, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının rəyini nəzərə aldığı beynəlxalq təşkilatlar, tibbi mərkəzlərin verdiyi rəylər əsas götürülməlidir. Koronavirusun törətdiyi fəsadlar və vaksinlərlə bağlı çox ciddi araşdırmalar gedir. Onların nəticələri yaxın vaxtda açıqlanacaq. Fikrimcə, bu məsələdə tələsmək lazım deyil. Bu fəsadlar, ölüm halları ən azı koronavirusun orqanizmdə törətdiyi təlaümlərlə bağlıdır".

Bizimlə söhbətdə kardioloq Jalə Abbasova da deyib ki, son illərdə ürəktutmasından qəflətli ölümlərin yaranmasının əsas səbəbi koronavirusla bağlıdır: "Əvvəldən də qeyd edilirdi ki, COVID-dən sonra qan-damar xəstəlikləri artacaq. Yeni COVID-dən sağalma o demək deyil ki, insan tam sağlamdır. Baxın, nə qədər müddət keçib, ürəkdən ölümlərin sayı artıb. Ölümlərə səbəb vaksinlər deyil. Təəssüf ki, məhz Azərbaycanda tibb bacıları evdə "həkimlik" edib əksər xəstələrə sistem köçürdülər. Xəstə COVID-dən sağaldı, amma onun ağırlaşmalarını biz kardioloqlar gördük. Cavan adam gəlir ki, tənəffəsdir. Məlum olur ki, COVID-ə yoluxub, evdə müalicə alıb, ağır sistemlər vurulub, ürəyin gücü 15 faizə düşüb. Çox təəssüf ki, COVID ağırlaşmaları və onların düzgün müalicə olunmamasının indi acı nəticələrini görürük. Bu yalnız bizdə oldu ki, tibb bacıları müalicə yazırdı, insanlar da elə inanırdılar ki. Həmin evdə müalicə nəticəsində ağırlaşmaların əksəriyyətinin qarşısını aldıq. Çox belə xəstə qəbul etdik. Azərbaycanda ölümün ən əsas səbəbi də budur. Hazırda COVID olmasa da, onun dəyişmiş formaları var. Amma yenə də soruşsan, deyirlər sistem edirik. Sistemdə "Kokarboksilaza", "Riboksinsin", natrium-xlor. Kokarboksilaza, "Riboksinsin" artıq dünya səhiyyəsinə yoxdur. Xəstələnmisiniz, hərarət var, həkimə müraciət edin. İlk növbədə terapiyaya gəlsinlər. Bundan sonra qan analizi götürü-

lür, kardioloqa göndərilir, EKG, EXO da olunur. Müayinələr normal olarsa, lakin şikayət davam edərsə, digər kardioloji müayinələr davam etdirilir. İndi icbari Tibbi Sığortaya var, xəstələr pulsuz müayinələrə keçə bilir. Dövlət bu şəraiti yaradıb. Yalnız düzgün həkimə müraciət etmək qalır. Problemlərdən biri də odur ki, təzyiqdən əziyyət çəkən qadınlarımız, kişilərimiz dərmanlarını qəbul edirlər, təzyiq normal olan kimi qəbul etmirlər. Sonra da şikayətlə gəlirlər ki, dərman təsir etmir. Ya da deyirlər həkim pisdür. Təzyiq dərmanını hər gün qəbul etmək lazımdır. Çünki infarkt, insult, ürək çatışmazlığı yaranır. Xolesterolu çox olan xəstələr zəncəfil içirlər, amma xolesterolu çoxdursa, buna o bitki təsir etməyəcək, buna mütləq dərman lazımdır. Təmiz havada gəzmək lazımdır, bəzən insanlar deyir, evdə gəzirik. Xeyir, havada olmaq, gəzmək lazımdır ki, damarlara oksigen gəlsin, yağların parçalanması sürətlənsin, enerjiyə çevrilsin. Çörəyi yemirlər, amma şirniyyatı yeyirlər, bunlar da un məmulatı sayılır axı. Şəkəri olan xəstələr kardioloqa getmirlər. Yalnız diabetlər üçün dərman qəbul edirlər. Onlar qan durulaşdırıcı, xolesterol dərmanlarını qəbul etməlidirlər. Dünyada qəbul olunmuş protokol var. Qidalanma mütləq düzgün olmalıdır. Xüsusilə 40 yaşından sonra qidalanmaya fikir verilməlidir, duzlu qidalardan, şirniyyatlardan uzaq durmaq lazımdır".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni MİSAVAT"

Azərbaycan hökuməti builki inflyasiya ilə bağlı proqnozlarını azaldıb. Bu barədə Maliyyə Nazirliyi xəbər verir. Məlumatla görə, 2024-cü ildə Azərbaycanda orta illik inflyasiya üzrə ilkin proqnoz 5,3% səviyyəsində nəzərdə tutulsa da, yenidən baxılma ilə inflyasiya proqnozu 2,7%-ə qədər azaldılıb.

Qeyd edək ki, ilin əvvəlində həm yerli, həm də beynəlxalq qurumlar Azərbaycanda inflyasiya ilə bağlı proqnozlarını irəli sürmüşdülər. Azərbaycan Mərkəzi Bankı bu ilin may ayında (AMB) 2024-cü ilə inflyasiya proqnozunu (aprel proqnozu: 2024-cü ilə 3,5% və 2025-ci ilə 4,2%) azaltmışdı. Mərkəzi Bankın məlumatında qeyd edilirdi ki, ümumilikdə, inflyasiyanın artırıcı və azaldıcı riskləri bir-birini tarazlaşdırır. "Bu ilin martında 12 aylıq inflyasiya 0,4 %, 12 aylıq baza inflyasiya isə 1 % təşkil edib. İllik ərzaq deflyasiyası 1,1 %, qeyri-ərzaq inflyasiyası 1,1 %, xidmətlər inflyasiyası isə 2,2 % olub", - deyər məlumatda qeyd olunub.

AMB hesab edir ki, aşağı inflyasiya mühiti inflyasiya gözləntilərinin azalmasını dəstəkləyir: "Aparılan sorğuların nəticələrinə görə, I rübdə inflyasiyanın yüksələcəyini gözləyən ev təsərrüfatlarının payı bundan öncəki rüblə müqayisədə 1 faiz bəndi azalıb.

Inflyasiyanın xarici fonu əlverişli olaraq qalır. Qlobal inflyasiya dünya əmtəə qiymətlərinin aşağı düşməsi nəticəsində yavaşlayıb. Dünya Bankının məlumatına əsasən, əmtəə qiymətləri indeksi 2024-cü ilin martında əvvəlki ayla müqayisədə artsa da illik əsasda 0,3%, o cümlədən qeyri-enerji qiymətləri üzrə 2,4% enib. BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) məlumatına görə isə ərzaq qiymətləri indeksi martda illik əsasda 7.7% azalıb. Manatın nominal effektiv məzənnəsinin (2023-cü ildə 19,3 % və 2024-cü ilin I rübündə 2,7 %) bahalaşması idxal inflyasiyasının azalmasına əlavə töhfə verir".

"2024-cü ilin dövlət və icmal büdcələrinin yarımillik icrasına dair arayış və ilin sonuna

gözləntilər sənədi"ndə verilən məlumatla görə, 2024-cü il üzrə yenilənmiş makroiqtisadi proqnozlar da yenilənib. Qeyd edilib ki, 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin layihəsi baxılan zaman (2023-cü ilin oktyabr ayı) İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən təqdim edilmiş proqnozlara əsasən, ÜDM 118,4 milyard manat, qeyri-neft/qaz ÜDM 84,2 milyard manat, real artım tempi isə müvafiq olaraq 2,4 və 4,6 faiz səviyyəsində götürüldü.

2024-cü ildə qlobal artım üzrə Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) tərəfindən cari ilin iyul ayında verilmiş proqnoz isə aprel ayına nəzərən dəyişməz saxlanılıb (3,2 faiz), Dünya Bankı (DB) isə cari ilin iyun ayında qlobal artım proqnozunu ilkin təqdim edilmiş proqnozla müqayisədə 0,2 faiz-bənd artıraraq 2,6 faiz səviyyəsində müəyyən edib. 2024-cü ilin ilk yarısında geosiyasi və geoiqtisadi gərginliyin və ticari fraqmentasiyaların hökm sürməsi, qlobal əmtəə bazarlarında qiymət tərəddüdlərinin müşahidə olunması, disinflyasiya meyillərinin zəifləməsi qlobal iqtisadi gözləntilərlə bağlı qeyri-müəyyənliyə təsir edən amillər olub.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda ərzaq, qeyri-ərzaq məhsullarının qiymətində artım müşahidə edilir. Yay fəslə az qala bitir, əhali isə meyvə-tərəvəzin hələ də ucuzlaşmamasından şikayətlənir. Dövlət Statistika Komitəsinin iyulun ilk ongünü yündə açıqladığı məlumatla görə, cari ilin iyun ayında əvvəlki aya nisbətən ayrı-ayrı qida məhsullarından daha çox ucuzlaşma qarabaşaq yarmasının, təzə balığın, pasterizə olunmamış üzlü südün, günəbaxan və qarğıdalı yağlarının, bananın, giləsin, alçanın, əriyən, pomidorun, xiyarın, şirin bi-

Hökumət inflyasiya proqnozunu niyə yenilədi?

Ekspertlər hesab edir ki, proqnoz göstəricilərinin iki dəfə azalması xarici faktorlarla əlaqədardır

bərin, badımcının, göy lobyanın, süfrə çuğundurunun, yer-kökünün, sarımsağın, baş soğanın, kartofun qiymətində olub. Bahalaşma isə əsasən onun, makaronun, mal və qoyun ətinin, yumurtanın, zeytun yağının, limonun, almanın, çiyələyin, kivi, ağ kələmin, göyertinin qiymətlərində müşahidə olunub.

Mütəxəssislər inflyasiya proqnozlarının yenilənmə səbəblərinə aydınlıq gətiriblər. **İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov** mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, 2024-cü il üzrə olan inflyasiya göstəricilərində həm beynəlxalq təşkilatların, həm də Azərbaycanın ayrı-ayrı qurumlarının - Mərkəzi Bankın və Maliyyə Nazirliyi-

nin proqnozları bir-birindən kəskin fərqlənmirdi. 5-6 faiz aralığında proqnozlar verildi. Bunların arasında Mərkəzi Bank proqnoz göstəricilərinə də dəyişiklik edib, mayın 1-də artıq Azərbaycandakı indiki inflyasiya ilə bağlı proqnoz göstəricilərini 5.3 faizdən 3.5 faizə qədər aşağı saldı. Daha sonra digər maliyyə qurumları, eləcə də Maliyyə Nazirliyi proqnozlarını iki dəfə azaltmışdı. Proqnoz göstəricilərinin iki dəfə azalması onu təsdiq edir ki, məhz azalmanın əsas səbəbi xarici faktorlarla əlaqədardır. Çünki istənilən halda hər bir ölkənin yerli qurumları bu qədər ifrat şəkildə proqnoz verə bilməzlər. Amma xarici faktorların rol oynaması proqnozlar-

da fərqliliyi ortaya çıxara bilər. Azərbaycanın inflyasiyanın böyük ölçüdə idxaldan asılı olması proqnoz göstəricilərində də fərqli yanaşmaları ortaya qoyur. Bu gün ölkəmizdə böyük ölçüdə istər ərzaq, istərsə də qeyri-ərzaq məhsullarında idxaldan asılılıq var. Bu da təbii olaraq daxili bazarlarda qiymətlərin idxal etdiyimiz ölkələrdə olan qiymətlərlə uzlaşması və orada olan hərəkət dinamikasının sinxronluğunu yaradır".

İqtisadçı Xəlid Kərimli də mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Mərkəzi Bank 5.5 inflyasiya planlaşdırırdı. Mayın 1-də 3.5 faizə qədər endirdi. Maliyyə Nazirliyi 2.7 faiz azaldı. Hazır-

da inflyasiya 1 faizə qədərdir, ona görə fikirləşirlər ki, növbəti altı ayda ancaq artımlar bu qədər olar. Amma inflyasiyanın aşağı olması vətəndaşlara xeyirdir. Qiymətlər daha aşağı sürətlə artır. Inflyasiya aşağı düşəndə qiymətin artım sürəti aşağı düşəcək. Yəni hökumət inflyasiyanın az olacağını proqnozlaşdırır. Bu il iyulun 1-dən dizel yanacağının qiyməti artdı, ictimai nəqliyyatda xidmətlərin qiyməti artdı. Hətta bu addımlar olmasaydı, güman edirəm ki, inflyasiya daha aşağı olardı. Bununla belə, 2.7 yazılsa da, hesab edirəm ki, 3.5 faizli inflyasiya olacaq.

Proqnozlar niyə özünü doğrultmadı. Çünki bizdə inflyasiya əhəmiyyətli dərəcədə xaricdən idxal edilən inflyasiya idi, xaricdən idxal edilən inflyasiya aşağı düşdükdə, bu, proqnozlarda öz əksini tapır. Bəli, bahalaşmanın davam etdiyini görürük. Bəzi məhsullarda enir, bəzilərində artım müşahidə edilir. Yumurtanın qiymətində eniş görürük, hətta aprel-may aylarında qiymətlər 2007-2008-ci illərin məhsul qiymətləri ilə eyni idi. Amma sonra bir az yüksəldi. Hökumət də bildirir ki, qiymət artımı var. Amma razılaşmaq ki, 2021-2022-ci illəki səviyyə ilə eyni deyil".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Pasportumuzun 69-cu yeri - daha nələr etməli...

Natiq Cəfəri: "Azərbaycan bir çox ölkələrlə könüllü şəkildə vizanı ləğv etsə..."

Azərbaycan pasportu 2024-cü ilin birinci yarısı üçün Henley & Partners pasport indeksində 69-cu yerə yüksəlməklə nəzərəcarpacaq dərəcədə yaxşılaşıb. Pasport sahiblərinə təqdim olunan vizasız istiqamətlərin hesablanması yolu ilə qlobal mobilliyə qiymətləndirən bu indeks beynəlxalq səyahətlər azadlığı sahəsində Azərbaycanın irəliləyişini önə çəkir.

Henley & Partners indeksi Beynəlxalq Hava Nəqliyyatı Assosiasiyasının (IATA) təqdim etdiyi məlumatlardan istifadə edərək 199 ölkənin pasportlarını qiymətləndirir. Azərbaycan pasportunun irəliləməsi yanvarda 76-cı yerdən əhəmiyyətli bir sıçrayışdır və son altı ayda yeddi pillə yüksəldiyini əks etdirir.

Hazırda Azərbaycan pasportunun sahibləri 71 ölkəyə vizasız səfər edə bilərlər ki, bu da öz vətəndaşları üçün səyahət çəvikliyini artırır. Bu inkişaf Cənubi Qafqazda daha geniş regional tendensiyalara uyğundur. Müqayisə üçün qeyd edək ki, Gürcüstan pasportu

indeksdə 44-cü yerdədir və 122 istiqamətə vizasız giriş təklif edir. Ermənistan isə 72-ci yerdədir, onun pasportu 68 ölkəyə vizasız giriş imkanı verir. İndekse əvvəlki kimi Sinqapur liderlik edir. Onun pasportu 195 ölkəyə vizasız getmək hüququ verir. Əfqanıstan pasportu isə əksinə, reytingin ən aşağı hissəsindədir, bu pasportun sahibləri yalnız 26 ölkəyə vizasız gedə bilərlər.

Reytinglərdə belə dəyişiklik qlobal mobillik sahəsində dəyişən vəziyyəti ortaya qoyur, müxtəlif ölkələr apardıqları diplomatik və siyasi düzəlişlərə görə öz beynəlxalq imkanlarını da dəyişikliklərlə qarşılaşırlar.

Qeyd edək ki, son dövrlər Azərbaycan bir sıra Şərqi Avropa, Asiya və Afrika ölkələri ilə vizasız gediş-gəliş haqqında saziş imzalayıb. Məsələn, mayın 4-də Mərakeş, Qambiya

(Afrika), mayın 6-da isə Albaniya (Şərqi Avropa) ilə Azərbaycan arasında viza tələbi aradan qaldırılıb.

Amma Avropa İttifaqına (AI) daxil olan ölkələrə səyahət etmək imkanı yaradan Şengen vizası tələbi Azərbaycan üçün hələ də qalmaqdadır. Baxmayaraq ki, AI ilə Azərbaycan arasında viza rejiminin sadələşdirilməsi sazişi 2013-cü il noyabrın 29-da Vilnüsə keçirilən

Şərq Tərəfdaşlığı Sammiti çərçivəsində imzalanıb. Saziş 2014-cü ildə qüvvəyə minib.

Azərbaycanın qonşuları Gürcüstan və Ermənistan vətəndaşlarına isə Şengen vizası güzəştli şərtlərlə verilir. Bu da həmin ölkələrin Avropa İttifaqı ilə assosiasiya və tərəfdaşlıq sazişi imzalanması ilə izah olunur. Azərbaycan da 2017-ci ildən AI ilə tərəfdaşlıq sazişi imzalamaq istiqamətində danışıqlara başlayıb, amma hələ ki nəticə yoxdur.

Bəs daha nələr etməliyik? Bəzi ölkələrlə, xüsusilə AI ölkələri ilə vizaların ləğvi niyə yubanır?

Mövzu ilə bağlı **İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfəri** "Yeni Müsavat"a danışdı. Ekspert qeyd edib ki, Gürcüstanla müqayisədə Azərbaycanın geridə olmasının ən böyük fərqi ondan ibarətdir ki, qonşu ölkə artıq 2000-ci illərin ortalarına, eləcə də ABŞ, Kanada və Çinə vizaları ləğv edib: "Həmçinin həmin ölkələr də Gürcüstan vətəndaşlarına girişi sadələşdirib.

Azərbaycanda da son vaxtlar viza məsələsi ilə bağlı xeyli işlər görüldü. Belə ki, bir neçə ölkə ilə gediş-gəlişə bağlı müqavilələr imzalanıb. Əlbə-

tə ki, bu, qarşılıqlı olmalıdır. Yəni Azərbaycan başqa ölkələrə viza tələbini ləğv etdikdə, həmin ölkələr də Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı viza tələbini ləğv edirlər".

Ekspert qeyd edib ki, viza məsələsi ilə bağlı Azərbaycanda ən böyük problem Avropa ölkələri ilədir: "Çünki yaxın zamanlarda onlarla vizasız gediş-gəliş və ya viza sadələşdirilməsi ilə bağlı müqavilə imzalanması çətin görünür. Halbuki ən azı 2018-ci ildən bəri belə danışıqlar gedir və bu danışıqların intensiv şəkildə getdiyi hər kəsə məlumdur.

İlk olaraq Azərbaycan tərəfi Avropa Birliyi ölkələrinə vizanı ləğv etsə, bu, danışıqların daha da sürətlənməsinə səbəb ola bilər. Beləliklə, Azərbaycan vətəndaşlarına həm Avropa Birliyinə Şengen vizası alması sadələşsə, həm də bir müddət sonra Gürcüstan, Moldova kimi vizasız 3 aylıq gediş haqqı tanınan ölkələr. Yəni Azərbaycan bir çox ölkələrlə özü könüllü şəkildə vizanı ləğv etsə, daha yaxşı olar. Bu, həmin ölkələrin Azərbaycan vətəndaşlarına olan viza tələblərini ya ləğv olunmasına, ya da sadələşdirilməsinə yol açar bilər".

□ **Xəlidə GƏRAY**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun əsas prioritet sahələrindən olan kənd təsərrüfatında artım sürəti minimuma düşüb. Dövlət Statistika Komitəsinin açıqladığı məlumata görə, 2024-cü ilin yanvar-iyun ayları üzrə kənd təsərrüfatının ümumi məhsulunun faktiki qiymətlərlə dəyəri 6 milyard 19,7 milyon manat təşkil edib. Bunun 3 milyard 138,7 milyon manatı heyvandarlıq, 2 milyard 881,0 milyon manatı bitkiçilik məhsullarının payına düşür. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatının ümumi məhsulu cəmi 0,3 faiz artıb. Bu zaman heyvandarlıq məhsulları istehsalı 2,1 faiz artsa da, bitkiçilik məhsulları istehsalında 1,4 faiz azalma baş verib. Halbuki ötən ilin eyni dövründə kənd təsərrüfatında 3,4 faizlik böyümə qeydə alınmış, bitkiçilikdə bu göstərici 3 faiz olmuşdu.

Bu ilin birinci yarısında bitkiçilik sahəsində azalma qeydə alınan sahələrdən biri kartof əkinini və istehsalıdır. Belə ki, rəsmi statistikaya əsasən? 2024-cü ilin yanvar-iyul aylarında ölkədə kartof əkin sahələri illik müqayisədə 5,5 faiz azalıb. Hesabat dövründə ölkədə 46 752,1 hektar ərazidə kartof əkilib. Keçən ilin eyni dövründə isə 49 475,5 hektar ərazidə kartof əkilmişdi. Əsas azalma Cəlilabad rayonunda qeydə alınıb. 2023-cü ilin yanvar-aprel aylarında bu rayonda 5500 hektar ərazidə kartof əkilmişdisə, 2024-cü ilin eyni dövründə əkin sahələri 47,3 faiz azalaraq 2900 hektara düşüb.

Cari il iyulun 1-dək Azərbaycanda yığılan kartofun həcmi 358,1 min tona (17,0 faiz az) bərabər olub. Altı ay ərzində ən çox məhsul Şəmkir rayonundan yığılıb - 122,8 min ton. İkinci yerdə 81,7 min tonla Cəlilabad rayonu qərarlaşıb. Sabirabad rayonunda isə təqribən 19,7 min ton kartof yığılıb. Ən çox kartof yığılan rayonlardan biri də Masallı rayonu olub - 16,1 min ton. Ağstafa rayonunda isə əkin sahələrindən 11,4 min məhsul yığılıb. Ötən ilin eyni dövründə Cəlilabad (161500 ton), Şəmkir (143750 ton) və Tovuz (136055 ton) rayonlarından yığılmışdı. Bu il Tovuz rayonunda 9,1 min ton kartof yığımı qeydə alınıb. Göründüyü kimi, Tovuzda builki kartof istehsalı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 14 dəfə, Cəlilabadda 2 dəfə, Şəmkirdə 14,6 faiz azalıb.

Azərbaycan xalqının mətbəxində kartofun mühüm payı var: yeməklərimizin çox böyük hissəsi kartofla bəşirilir. Təsədüfi deyil ki, kartofu ölkəmizdə "ikinci çörək" adlandırırlar. Buna görə də ölkə üzrə istehlak olunan kartofun 90 faizə yaxını məhz əhalinin şəxsi istehlakıdır. Halbuki dünyada kartofun təzə halda istehlakı ümumi istehsalın heç yarısı qədər deyil. Kartof xüsusilə inkişaf etmiş ölkələrdə əsasən emal sənayesində, heyvandarlıq və quşçuluqda daha çox istehlak edilir.

Məsələyə münasibət bildiren kənd təsərrüfatı üzrə

lən kartofun həcmi də azalıb. Yeni Azərbaycan təxminən 60-70 min ton kartof ixrac edir, amma 200 min tondan çox idxal edir: "2005-ci ildən bu yana Azərbaycanda kartof istehsalı azalıb. Ən çox 2005-ci ildə istehsal olunmuşdu. Əhalinin sayının kəskin artmasına baxmayaraq, bu müddət ərzində kartof istehsalını o səviyyəyə çatdırı bilməmişik. Son bir neçə ildə kartofun

ton ətrafında dəyişir. Yeni faktiki istehlak itkilərlə birlikdə 1 milyon tondan cüzi yuxarıdır. Ölkədə kartof istehsalı isə son illərdə 1 milyon tondan aşağı olmayıb. Belə ki, son illərdə ölkədə kartof əkin sahələrində azalma olsa da, rəsmi statistikada ümumi istehsalın artması müşahidə edilir: 2019-cu ildə 56 921 hektar sahədən 1 milyon 4172 ton, 2021-ci ildə 56 104 hektar sahədən 1

tilikxanalarda yetişdirilən belə kartofdur. Azərbaycanda ildə 70-80 min ton arası faraş kartof ixracı qeydə alınır. 2022-ci ildə kartof ixracı 78 301,42 ton (35 milyon 121,66 min dollar), idxalı isə 159 725,97 ton (41 milyon 788,31 min dollar) təşkil edib. 2023-cü ildə ixrac 30 milyon 930,25 min dollar dəyərlə 71 192,26 ton, idxal isə 44 milyon 213,88 min dollar dəyərlə 162 242,61 ton olub.

əhali həyatı sahələrində, kiçik ölçülü pay torpaqlarında yetişdirir. Onların əldə etdikləri 5-10 ton məhsulu baha qiymətə anbarlarda saxlamaq imkanı olmadığına görə maksimum noyabr-qədər hamısını satmağa çalışırlar. Anbarlarda yalnız iri istehsalçıların məhsul saxlamaq imkanı olur.

Yuxarıda da qeyd etdik ki, cari ildə də kartofun əkin sahələrində azalma var.

Ölkədə "ikinci çörək"

kəskin azalır - səbəblər...

Rəsmi statistika Azərbaycanın kartofla özünü tam təmin edə bilmədiyini göstərir

mütəxəssis Vahid Məhərrəmov Bakupost.az-a deyib ki, son bir neçə ildə kartofun əkin sahəsi 75 mindən 45 min hektara düşüb. Bu da kartof işi ilə məşğul olan fermerlərin bu sahəyə marağının azalması ilə bağlıdır: "Azərbaycanda kartofun qiyməti yüksəkdir, ancaq fermerlər istehsal etdikləri kartofu yaxşı qiymətə sata bilmirlər. Əldə edilən məhsulun bir hissəsini Qafqazda saxlayıb qış mövsümündə bazara çıxarmaq ehtimalı yoxdur. Çünki anbarların sayı az və icarəsi çox yüksəkdir. Kartof daha çox itkiyə getdiyinə görə heyvanlarına yedizdirmək məcburiyyətində qalırlar. Bəzi regionlarda isə məhsuldarlıq çox aşağı səviyyədədir. Bununla bağlı lazımı işlər görülmür. Müvafiq qurumlar vaxtı-vaxtında fermerləri suvarma sistemi ilə təmin etmir".

Vahid Məhərrəmovun sözlərinə görə, ixrac edi-

əkin sahəsi isə azalır. Çünki kartofu saxlamaq üçün Azərbaycanda soyuducu anbarlar yoxdur ki, məhsullar orada bir müddət saxlanılsın və sonradan mərhələ üzrə bazara çıxarılsın".

Rəsmi statistika Azərbaycanın kartofla özünü tam təmin edə bilmədiyini göstərir. 2008-2009-cu illərdə tələbatın 104 faizinə çatan bu göstərici 2022-ci ildə 89 faiz təşkil edib. Maraqlıdır ki, ölkədə istehsal olunan kartofun rəsmi statistikanın qeydə aldığı həcmi mövcud tələbatdan xeyli yüksək olsa da, nədənsə özlü-təminat səviyyəsində bu, əksini tapmır. Belə ki, rəsmi ərzaq balansında ölkə əhalisinin illik kartof istehlakı 890-900 min ton civarında göstərilir. Daha 6,5-7 min ton qida məhsullarının istehsalına sərf edilir. Mal-qara və quş yemi üçün kartof istehlakı sürətlə artaraq 2022-ci ildə 67,2 min tona çatıb. İllik itkilər 67 min

milyon 61 958 ton, 2022-ci ildə 54,7 min hektar sahədən 1 milyon 74,3 min ton kartof yığılıb. 2023-cü ildə son illərdə ilk dəfə olaraq kartof istehsalında azalma qeydə alınıb: 1010,5 min ton və ya 2022-ci ilə nisbətən 5,9 faiz az kartof istehsal olunub.

Bu halda, maraqlı mənzərə yaranır: ölkədə daxili istehlakdan ən azı 50 min tona yaxın çox məhsul istehsal olunur, amma bu, daxili tələbatı tam təmin etməyə çatmır. Nəticədə, hər il xaricdən 100-150 min ton civarında kartof idxal edirik.

Bir məqama diqqət yetirmək lazımdır ki, ölkədə istehsal olunan kartofun 400-500 min tona yaxınını istilikxanalarda səpilən faraş kartof təşkil edir. Əsasən Şəmkir, Cəlilabad, Tovuz rayonunda yetişdirilən belə kartof saxlanma üçün yararlı olmayıb, qısa müddətdə istehlak üçündür. Xaricə ixrac olunan da məhz is-

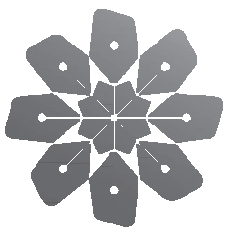
Kartofu əsasən Belarus (37198 ton), Rusiya (67842,55 ton), Gürcüstan (3983,85 ton), İran (38747,19 ton), Pakistan (9718,19 ton), Türkiyədən (4323,57 ton) idxal etmişik. Bu məhsulun ixracında Rusiya (62642,24 ton), Belarus (2173,83 ton) və Ukrayna (5450,26 ton) əsas yerləri tutub.

Faraş kartof istehsalını ümumi istehsal həcmindən çıxıqda, yazlıq əkinlərdən kartof istehsalı ilboyu daxili tələbatı təmin etmək üçün yetərli olmur. Üstəlik, ölkəmizdə kartof saxlanması üçün soyuducu anbar ehtiyacları ümumilikdə 300 min tona yaxın qiymətləndirilir. Son illərdə soyuducu anbarların tikintisi dövlət tərəfindən subsidiyalaşdırılsa da, kartof anbarları tikməyə həvəslə sahibkarlar tapılmır. Bunun əsas səbəbi iri istehsalçıların istilikxana kartofuna üstünlük verməsidir. Belə ki, faraş kartof həm əsas ixrac bazarı olan Rusiyada, həm də Azərbaycanın özündə əlverişli məqamda - köhnə məhsulun tükənməyə başladığı aprel-iyun aylarında yetişir. Bu mərhələdə kartofu ixrac etmək, eləcə də daxili bazarda baha qiymətə satmaq mümkündür. Açıq sahələrdə səpilən kartof isə bütün Azərbaycanda təxminən eyni vaxtda - iyun-iyul aylarında yığılır, bazarda bolluq yaranır və qiymət ucuzlaşır. Açıq sahələrdə kartof istehsalında ağırlıq fərdi təsərrüfatlardadır - rayonlarda

Bu azalma 5,5 faizə yaxındır. Rəsmi statistikadan aydın görünür ki, azalma faraş kartofdadır. İstilikxanalarda yetişdirilən kartofun istehsalının azalması əsasən sahələrin azaldılması ilə bağlıdır. Bunun da əsas səbəbi kiçik istilikxanaların sürətlə sıradan çıxmasıdır. İri təsərrüfatlar həm istilikxana yaratmaq, həm məhsul üçün rahatlıqla subsidiya alsalar da, fərdi təsərrüfatların böyük əksəriyyəti bu imkandan məhrumdur: subsidiya mexanizmi faktiki olaraq kiçik və orta təsərrüfatlar üçün əlçatan deyil. Fərdi istilikxanalar daha çox Tovuz, Cəlilabad və Şəmkirdə azalıb. İri istehsalçıların istilikxanalarda daha uzunmüddətli satış imkanı olan məhsullara üstünlük verildiyinə görə kartof istehsalında azalma qeydə alınır. Bu yaz ölkə bazarlarında faraş kartofun çox az olması məhz bununla bağlıdır.

Hələlik rəsmi statistika açıq sahələrdən kartof yığımına dair məlumatları tam əhatə etmir. Yığım prosesi dağ rayonlarında avqust ayında yekunlaşır. Bu baxımdan, açıq sahələrdən istehsalın dinamikasını müəyyənləşdirmək çətinidir. Bir məsələ məlumdur ki, iyun-iyul aylarında kartof istehsalında mühüm payı olan Qərb bölgəsində qeydə alınan yağıntılı hava şəraiti kartofçuluq üçün heç də əlverişli hesab olunmur...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

İşğaldan azad olunduqdan dərhal sonra bərpa və yenidənqurma işlərinin başlandığı Cəbrayıl şəhərinə bu ilin sonunadək ilk köç planlaşdırılır.

Hazırda bu rayondan olan sakinlər üçün inşa olunan çoxmənzilli binalardan ibarət yaşayış kompleksinin tikintisi yekunlaşmaq üzrədir. Yeni salınan məhəllədə son təməlləndirilmə işləri aparılır. Artıq binaların fəsadlarında da təmir işləri yekunlaşır.

Bərpa proqramına uyğun olaraq, Cəbrayıl şəhərinin dayanıqlı elektrik enerjisi ilə təmin etmək məqsədilə məhəllədə yarımstansiya da tikilir. Məhəllənin mərkəzi hissəsində isə uşaqlar üçün idman-əyləncə kompleksi, o cümlədən mini-stadion qurulacaq.

Xatırladaq ki, Cəbrayıl şəhərinin mərkəzində salınan məhəllədə 33 yaşayış binası tikilir. Dörd və beş mərtəbədən ibarət binalarda ümumilikdə 712 mənzil olacaq. İnşa-

at işləri başa çatdıqdan sonra 2 min 158 keçmiş məcburi köçkün həmin binalarda məskunlaşacaq.

Əslən Cəbrayıldan olan, tanınmış jurnalist Seymur Verdizadə "Yeni Müsavat"a bu barədə sevincini bölüşdü. O, əvvəlcə 3 il öncə baş çəkdiyi Cəbrayılın Soltanlı kəndindəki ata yurdundan çəkdiyi fotonu göstərdi: "İşğaldan azad olmuş torpaqlarda aparılan quruculuq-abadlıq işləri bir Azərbaycan vətəndaşı, keçmiş məcburi köçkün kimi mənə fəxrəndirir. Hər həftə, bəzən hər gün Şuşa, Laçın, Füzuli, Zəngilan rayonlarına insanların köçü ilə bağlı xəbərlər oxuyuruq. Qarabağa həyat yenidən qayıdır. Düşmənin xaraba qoyduğu şəhərlər, qəsəbələr, kəndlər yenidən dirçəlir.

Böyük Qayıdış

Yeni Müsavat
N 133 (8506) 31 iyul 2024

da yaşamağa, doğma yurdu yenidən dirçəltməyə hazırdır: "Bununla bağlı müvafiq dövlət qurumlarına müraciət etmişəm. Cəbrayıl öz həmkəndlilərimdən daha əvvəl, hətta bu gün köçməyə hazıram. İnanıram ki, müraciətim araşdırıldıqdan sonra mənə müsbət cavab verəcək. Biz Cəbrayılı birlikdə yenidən quracağıq".

Onu da bildirək ki, iyulun 30-da Şuşa şəhərinə növbəti köç karvanı yola salınıb. Şəhərə çatan sakinlərin qarşılanma mərasimi keçirilib və mənzillərin açarları sakinlərə təqdim edilib. Mərasimdə Şuşa rayonunda Azərbaycan

"Böyük Qayıdış"ın növbəti dayanacağı Şuşa oldu...

"Cəbrayılılar ermənilərin xarabalığa çevirdiyi o torpaqları cənnətə çevirəcəklər"

Azərbaycan xalqı hamılıqla böyük tarixi prosese şahidlik edir.

Bu ilin sonuna kimi anadan olduğum doğma Cəbrayıl rayonuna da məcburi köçkünlərin qayıdışı gerçəkləşəcək. 3 il öncə doğulduğum Soltanlı kəndində oldum. Ata yurdu gördə çox kövrəlmişdim. Fotoda da görürsüz. Böyüdüyüm o ev tamamilə dağıdıb. Amma indi çox sevinclilik. O acıları nə qədər unutmaq çətin olsa da, bu cür xəbərlər bizi çox sevindirir. Təkcə Cəbrayıl şəhərinə 712 ailənin, yeni 2158 keçmiş məcburi köçkünün qayıtması

nəzərdə tutulur. Bu ilin sonuna kimi həm də Cəbrayılın Horovlu kəndində 300-dən artıq ailənin məskunlaşması planlaşdırılır. Bu proses növbəti illərdə də davam edəcək. Yaxın 2-3 ildə rayonun Şükürbəyli, Soltanlı, Maşanlı, Xudaferin, Böyük Mərcanlı kəndlərinə əhalinin qayıtması gözlənilir. Bu qururverici haldır, insanın köksünü qabardır.

Cəbrayılılar zəhmətkeş insanlardır. Biz daşdan çörək çıxarmağı bacarıq. Hazırda Biləsuvar rayonunda 25 minə yaxın cəbrayılı məskunlaşıb. On-on iki il əvvəl həmin ərazidə ilanlar mələydi, kölgələnməyə ağac, içməyə bir qurtum su yox idi. Zəhmətkeş cəbrayılılar ilan mələyən o çöllərdə gözlərinin nuru, alınlarının təri ilə sözünün həqiqi mənasında cənnət yaratdılar. İndi Biləsuvarda Cəbrayıl qəsəbələrinə gedəndə adamın ruhu dincəlir. Cəmi bir neçə il sonra Cəbrayıl şəhəri, rayonunun digər kəndləri də belə gözəl, gözoxşayan olacaq. Cəbrayılılar ermənilərin xarabalığa çevirdiyi o torpaqları cənnətə çevirəcəklər. Orada həyat yenidən qaynayacaq".

Seymur Verdizadə qeyd edib ki, o da ailəsi ilə birlikdə Cəbrayıla köçməyə, ora-

Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin baş məsləhətçisi Elşad İskəndərov, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin və Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsinin rəsmiləri iştirak ediblər.

Bu dəfə bütövlükdə Şuşadan olan, ölkənin müxtəlif ərazilərindəki yataqxana, sanatoriya, keçmiş pioner düşərgəsi, yarımçıq tikililər və inzibati binalarda müvafiqi məskunlaşmış 21 ailə (79 nəfər) - keçmiş məcburi köçkünlər doğma şəhərə yola salınıb. Şuşaya daimi yaşayış üçün köçürülən ailələrə yeni tikilmiş binalarda mənzil verilir.

Beləliklə, Şuşa şəhərinə köçürülənlərin ümumi sayı 570 nəfərə (147 ailə) çatıb.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Polkovnikin həbsi ölüm müəmmasına aydınlıq gətirmədi

Hərbi ekspert: "Komandirlərin belə yüksək ixtisaslı kadri qorumaq borcu idi"

Xəbər verdikimiz kimi, Naxçıvanda N saylı hərbi hissənin komandiri, polkovnik Samir Həziyev həbs edilib. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 341.2.3-cü (bir qrup şəxs tərəfindən vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə və ya vəzifə səlahiyyətlərini aşma bir qrup şəxs tərəfindən ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddəsi ilə ittiham verilib.

"Qafqazinfo"-nun xəbərinə görə, Samir Həziyev ötən ay itkin düşmüş, sonradan qətlə yetirilmiş halda tapılan əsgər Ceyhun Tofiq oğlu Hüseynovun cinayət işi ilə əlaqədar istintaqa cəlb edilib. Polkovnik Samir Həziyev əsgər Ceyhun Hüseynovun xidmət etdiyi hərbi hissənin komandiri olub.

Aparılmış istintaqla müəyən edilib ki, əsgər Ceyhun Hüseynov hərbi hissəni icazəsiz tərk edib və meyiti 2 gün sonra Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şərur rayonunun Günnüt yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən ərazidə aşkar edilib. Hərbi hissə ko-

mandiri əsgərin itkin düşməsi ilə bağlı dərhal zəruri tədbirlər görmədiyinə, araşdırma aparmadığına görə ittiham olunur.

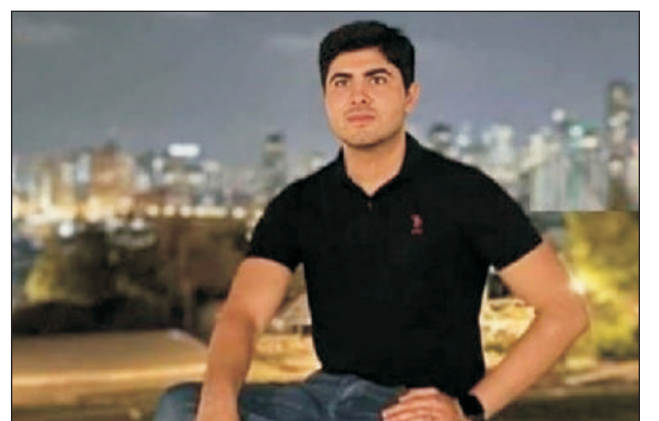
Bu səbəbdən onun barəsində cinayət işi başlanılıb, həbsinə qərar verilib. Polkovnik isə ittihamı qəbul etmir. O, qərardan apelyasiya şikayəti verib. Yada salaq ki, iyunun 9-da naməlum şəraitdə itkin düşmüş Müdafiə Nazirliyinin N saylı hərbi hissəsinin hərbi qulluqçusu, əsgər Ceyhun Tofiq oğlu Hüseynovun meyiti 2 gün sonra Şərur rayonu-

nun Günnüt yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən ərazidə aşkar edilib.

Qeyd edək ki, Ceyhun Hüseynov ölkənin ən savadlı gənclərindən biri olub. Belə ki, 2016-cı ildə Akademik Zərifə Əliyeva adına liseyi qızıl medalla bitirib. Həmin il 627 balla ADA Universitetinin Beynəlxalq münasibətlər ixtisasına daxil olan Ceyhun daha sonra Yaponiyada mübadilə proqramı çərçivəsində təhsil alaraq yüksək göstərici ilə məzun olub. Magistr dərəcəsinə

Təl-Əvivdə alan Ceyhun vətənə qayıtdıqdan sonra hərbi xidmətə yollanıb. Ceyhun Hüseynovun hərbi xidmətinin bitməsinə 20 gün qalmışdı. Hərbi hissə komandirinə vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ittihamı verilib. İndi əsas suallardan biri budur ki, bəs 20 gün sonra evə qayıdacaq əsgər hansı şəraitdə və ən əsası kim(lər) tərəfindən öldürülüb?

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, hadisə ilə bağlı ilk məlumatlar yayıldığı andan əsgərin ölümündə müəmmalı məqamların olması qənaəti formalaşdı: "20 gün sonra xidmətinə başa vurmali olan əsgər yolu necə aza bilirdi? Sonradan bilindi ki, əsgər qətlə yetirilib. Bu məsələnin üstü açılmalıdır. Hər bir əsgərimiz, hər bir qurumumuz, hər bir vətəndaşımız qorunmalıdır. Belə yüksək nəticələrə nail olan əsgərlərimizə xüsusi diqqət yetirilməsi vacib idi. Çox təəssüf ki, komandirlər bu məqamı nəzərə almayıb, diqqət etməyiblər. Komandirlərin belə yüksək ixtisaslı kadri

qorumaq borcu idi".

Hərbi ekspert bildirib ki, hərbi hissə komandirinə qədər həbs olunmalı, istintaqa cəlb edilməli şəxslər var: "Əsgərin xidmət keçdiyi taborun, bölüyün, tağımın, manqanın komandirləri var. Onlardan soruşmaq lazımdır ki, hara baxıblar? Nə işlə məşğul olublar ki, əsgərin qətlindən bixəbər olublar? Bu məsələyə diqqət edilməli və hüquqi qiymət verilməlidir".

Hərbi ekspert bildirib ki, məsələ ilə bağlı aparılan istin-

taqın gedişatı ilə bağlı ictimaiyyətə geniş açıqlama verilməlidir: "O cür ixtisaslı kadri kim tərəfindən, hansı niyyətlə öldürüldüyü ictimaiyyətə açıqlanmalıdır. Komandirlər belə yüksək ixtisaslı, Azərbaycanın gələcəyi olan kadrlara fərdi yanaşma tətbiq etməli, qorunmalı idilər. Bunlar niyə olmayıb sualına aydınlıq gətirilməli, gələcəkdə belə halların təkrarlanmaması üçün müvafiq tapşırıqlar verilməlidir".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Tələbələrə köçürülməsinin müddəti uzadıldı

Tələbələrə köçürülməsi üçün sənəd qəbulunun müddəti 1 avqust 18:00-a qədər uzadılıb. Bu barədə Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, həmin tarixədək təhsil müəssisəsini, ixtisasını və ya təhsil alma formasını dəyişmək istəyən tələbələr portalda qeydiyyatdan keçərək "şəxsi kabinet" yaratdıqdan sonra istifadəçi adı və şifrədən istifadə etməklə "Ali və orta ixtisas təhsili pilləsində təhsil alanların köçürülməsi" xidmətinə daxil olub, köçürülmək üçün elektron müraciət formasını doldurub təsdiq edə bilərlər.

Qeyd edilib ki, köçürülmə üçün müraciət edən tələbələrə məlumatları təhsil müəssisələri tərəfindən yoxlanılır və müraciətin statusu barədə şəxsi kabinetə bildiriş göndərilir. Bu səbəbdən müraciətçilərə şəxsi kabinetini mütləq olaraq izləmək tövsiyə olunur.

MIQ-in vakansiya seçiminə start verilir

İyulun 31-i saat 11:00-dan etibarən müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqənin müddətsiz müqavilə ilə vakansiya seçimi mərhələsi həyata keçiriləcək.

Bu barədə Təhsil İnstitutu nəzdində İnsan Resursları Mərkəzindən məlumat yayıb.

Bildirilib ki, bütün fənlər üzrə test imtahanında ümumtəhsil proqramı üzrə minimum 34 bal və tədris metodikası üzrə minimum 6 bal olmaqla, ümumi 40 bal və daha yüksək nəticə göstərən namizədlər 5 avqust saat 11:00-dək şəxsi səhifələrinə daxil olaraq vakansiya seçimi edə biləcəklər.

"Məlumat üçün qeyd edək ki, namizədlər seçdiyi vakant yerə yerləşdikdən sonra həmin yerdən imtina etdiyi halda müsabiqənin növbəti vakansiya seçimlərində iştirakı təmin olunmayacaq", - deyir məlumatda qeyd edilib.

Məktəbəhazırlıq qruplarında sərbəst qəbul başladı

Uşaqların məktəbəhazırlıq qruplarına elektron qəbulu prosesində üstünlük hüququ tətbiq edilən ümumi təhsil müəssisələrinə sərbəst qəbul başlayır.

Bu barədə MÜTDA-dan məlumat verilib.

Bildirilib ki, bu gün saat 11:00-dan 13 sentyabr 2024-cü il tarixinə qədər uşaqların məktəbəhazırlıq qruplarına elektron qəbulu prosesində Bakı və Gəncə şəhərlərində yerləşən üstünlük hüququ tətbiq edilən ümumi təhsil müəssisələrində boş qalan yerlərə sərbəst qəbul aparılacaq.

Qeyd edilən tarixdən sonra Azərbaycan bölməsi üzrə məktəb və müəllim seçimində üstünlük hüququ nəzərə alınmayacaq.

Üstünlük hüququ tətbiq edilən ümumi təhsil müəssisələrinin siyahısı məktəbəqəbul.edu.az saytında təqdim olunub.

Əlavə olaraq qeyd edirik ki, 1 avqust 2024-cü il saat 11:00-dan etibarən isə uşaqların rus bölməsi üzrə üstünlük hüququ tətbiq edilən ümumi təhsil müəssisələrinə sərbəst qəbuluna start veriləcək.

Universitetlərdə dövlət sifarişli tələbə yerləri boş qala bilər

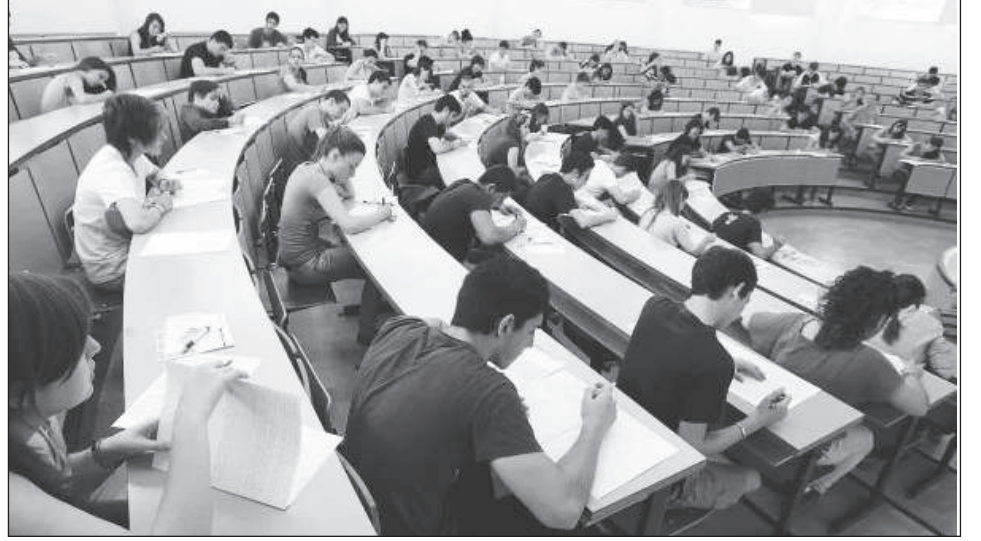
Təhsil eksperti bunun səbəbini izah edir

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev bir müddət öncə qeyd edib ki, 2024/2025-ci tədris ili üçün ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə tələbə qəbulu planı təxminən 60 minə yaxın olacaq. Qeyd edək ki, plan yerlərinin təxminən yarısından bir az çoxu dövlət sifarişli və ya dövlət hesabına təhsil alanlar üçün nəzərdə tutulur. Nazir plan yerlərinin 50 faizindən çoxunun dövlət sifarişli olacağını diqqətə çatdırıb.

Ekspertlər hesab edir ki, bu il abituriyentlərin nəticələri plan yerlərinə adekvat olmayacaq, böyük sayda plan yerləri boş qalacaq. Bu il ali təhsil müəssisələrinin bakalavr pilləsində 60 minə yaxın qəbul plan yeri ayrılıb və bu, keçən ilə müqayisədə kifayət qədər çoxdur: "Bu da universitetlərə qəbul sayına ciddi şəkildə öz təsirini göstərəcək".

Onu da qeyd edək ki, bu il universitetlərə dövlət sifariş yerlərinin xeyli hissəsinin boş qalacağı deyilir. Maraqlıdır, dövlət sifariş yerləri niyə dəqiq təyin olunmur? Boş yerlər niyə ləğv olunmur?

Təhsil eksperti Elmin Nuri "Bakı-Xəbər"ə açıqlamasında bildirib ki, 2024-2025-ci tədris ili üçün ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə tələbə qəbulu planı təxminən 60 minə yaxın olacaq. Plan yerlərinin arasında dövlət sifarişli yerlərin sayı artırılacaq: "Plan yerləri universitetə qəbulun gizli şifresidir.

Bu çox ciddi analiz tələb edən bir detaldır. Bu gün əmək bazarı, istehsalat və ixtisas dünyası, elm və marketinqlərin əsas açarı plan yerlərində gizləni. Bir ixtisasa nə qədər dövlət ehtiyatlı plan yeri ayrılırsa bir neçə ildən sonra həmin ixtisaslarla bağlı kadr ehtiyatı məlum olur. Məsələn, ötən il kompüter mühəndisliyi ixtisası üzrə 800 yer ayrıldı. Digər pedaqoji ixtisaslara isə plan yerləri azaldı. Bu o deməkdir ki, bizdə bir neçə ildən sonra peşəkar kompüter mühəndisləri olacaq. Bu günün plan yeri gələcəyin kadr kəmiyyətidir".

Ekspert hesab edir ki, bu il dövlət sifarişli plan yerlərinin çox hissəsi boş qalacaq. Bu gözləniləndir: "Təəssüf hissi ilə bildirim ki,

bu il blok imtahanları, xüsusən də ikinci cəhd blok imtahanları xeyli mürəkkəb təyin olundu. Buraxılış imtahanı keçirilən zaman sevinmişdik ki, Dövlət İmtahan Mərkəzi ilə Elm və Təhsil Nazirliyi arasında ümumi razılaşma əmələ gəlib və sualların hazırlanma mexanizmi vahid tədris proqramına uyğunlaşdırılıb. Nəticədə buraxılış imtahanında uşaqlarımız yaxşı nəticə göstərdi. Hətta rekord göstərici belə qeydə alındı, 54 şagird yüksək nəticə göstərdi. Ancaq blok imtahanı zamanı əks-proses baş verdi. Cəmi 2 nəfər yüksək bal topladı. Blok imtahanlarının bu cür təşkili onu göstərdi ki, bir çox şagirdlər 100 ballıq səddi keçə bilmədi. Blok imtahanında 100 ballıq sədd keçə bilinmə-

yəndə yalnız bir neçə ixtisas var ki, onları seçmək mümkündür. Məsələn, birinci ixtisas qrupu üzrə zoologiya, balıqçılıq, şərəbçilik, meliorasiya mühəndisliyi və digər ixtisaslar seçilə bilər. İki və üçüncü ixtisas qrupları üzrə cəmi 4-5 ixtisas seçilə bilər. Abituriyent buraxılış imtahanından 350 bal yığsa belə hər hansı bir ixtisas seçə bilməz. Çünki blok imtahanında zəif nəticə göstərib. Belə olan halda dövlət ixtisaslı plan yerlərinin sayı az olacaq".

Ekspert hesab edir ki, gələcəkdə blok imtahanlarının da buraxılış imtahanı kimi nisbətən sadələşdirilməsi, vahid tədris proqramına uyğunlaşdırılması abituriyentlərin yaxşı nəticə göstərməsinə səbəb olacaq.

İnkişafı Agentliyi (KOBİA), "British Petroleum", "SOCAR

Downstream Management" və digər qurumların benefisiarı olduğu müxtəlif spektrli institusional quruculuq, idarəetmə sistemləri və bacarıqların inkişafını hədəfləyən proqram və layihələr üzrə 10 ildən artıq təcrübəyə malikdir. O həmçinin İsveçrə İqtisadi Məsələlər üzrə Dövlət Katibliyi (SECO), Dünya Bankı, Avropa İttifaqının Azərbaycandakı Nümayəndəliyi və digər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən icra olunan layihələrdə çalışıb. Nərgiz İsmayılova həm də 2-ci "Yüksəliş" müsabiqəsinin qalibi olub.

Nərgiz İsmayılova bu təyinatadək Təhsilin İnkişafı Fondunun (TİF) Layihələrin idarə olunması şöbəsinin müdiri və TİF-in İdarə Heyətinin sədr müavini vəzifələrində çalışıb.

Fariz Əhmədov isə biznesin təşkili və idarə edilməsi ixtisası üzrə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (ADIU/UNEC) bakalavriat, idarəetmə və təşkilatlandırma ixtisası üzrə Türkiyə Cümhuriyyətinin Sakarya Universitetinin Sosial Elmlər İnstitutunda magistratura səviyyələrində təhsil alıb. Fariz Əhmədov həmçinin

iqtişad elmləri üzrə fəlsəfə doktorudur.

Fariz Əhmədov 2010-2014-cü illərdə UNEC-in Türk dünyası iqtisad fakültəsində müəllim, baş müəllim, dosent və kafedra müdirinin müavini vəzifələrində çalışıb. 2014-2017-ci illərdə UNEC-in İqtisadiyyat və İşlətmə kafedrasının müdiri, 2017-ci ildən isə Beynəlxalq Magistratura və Doktorantura Mərkəzinin direktoru olub. Fariz Əhmədov həmçinin Dünya Bankı, BMT-nin İnkişaf Proqramı (UNDP), Elm və Təhsil Nazirliyi, "Erasmus+", "SOCAR Midstream Operations", KOBİA tərəfindən dəstəklənən bir sıra layihələrdə çalışıb.

Bir çox kitab və tədris-metodik vəsaitlərin həmmüəllifi olan Fariz Əhmədov həm də "Web of Science", "Scopus" indeksli jurnallarda 10-dan çox elmi məqalənin müəllifidir. O, 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun həyata keçirdiyi "2016-cı ilin gənc alimi" müsabiqəsinin qalibi olub.

Fariz Əhmədov bu təyinatadək UNEC-in elm və innovasiya məsələləri üzrə prorektoru vəzifəsində işləyib.

Qarabağ Universitetinin iki yeni prorektoru - dosye

Hər ikisi xaricdə bakalavr təhsili alıb

Qarabağ Universitetinə prorektorlar təyin olunub.

Elm və Təhsil Nazirliyindən

verilən məlumata görə, bununla bağlı elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev müvafiq əmr

imzalayıb.

Əmrə əsasən, Nərgiz İsmayılova Qarabağ Universite-

tinin sosial məsələlər və ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə, Fariz Əhmədov elm və innovasiya məsələləri üzrə prorektor vəzifələrinə təyin olunub.

Məlumat üçün bildirək ki, N.İsmayılova bakalavriat səviyyəsi üzrə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində, magistratura üzrə isə Niderland Krallığının Maastricht Universiteti ilə ADA Universitetinin birgə "Executive MBA" (EMBA) proqramında təhsil alıb. O, həmçinin London Biznes və Maliyyə Məktəbinin (LSBF) "İdarəetmənin inkişafı" proqramının məzunudur.

Nərgiz İsmayılova İqtisadiyyat Nazirliyi, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Kiçik və Orta Biznesin

Azərbaycanda müxtəlif sahələrdə baş verən qiymət artımı tikinti bazarından da yan keçməyib. Bakının ən böyük inşaat materialları satılan yerlərində də bu, əməlli-başlı hiss olunur. Bəs qiymət artımına səbəb nədir? Real şərtlər bunu tələb edir, yoxsa sahibkarlar tərəfindən süni artım edilib?

Məsələnin məğzini satışla məşğul olanlardan soruşduq. Bunun üçün paytaxtın müxtəlif ərazilərindəki tikinti bazarlarına baş çəkdik və hazırkı durumla maraqlandıq.

Satıcılar bildirdilər ki, digər sahələrdə yaşanan qiymət artımı tikinti materiallarının qiymətində də bahalaşma yaradıb. Onların əsas şikayətləri isə alıcılıq qabiliyyətinin aşağı düşməsidir.

Satıcı Elnur Əhmədov: "Alıcı yoxdur. Satış çox aşağı düşüb. Dəqiq deyə bilmərəm ki, bu, qiymət artımı ilə bağlıdır, ya yox. Qiymətlər ötən ilə müqayisədə 10-15 faiz artıb. Bütün məhsullarda artım yoxdur, əsasən boyaların qiymətində bu nəzərə çarır".

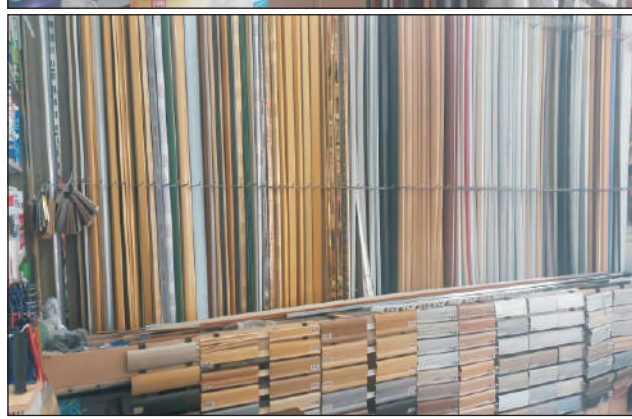
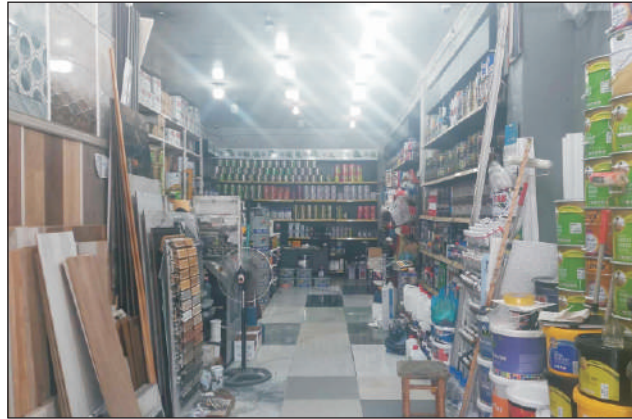
Taxta satışı ilə məşğul olan Valeh Qurbanov da alıcı olmamasından giley-lənir: "Ərzaq məhsullarının qiymətində artım var deyə insanlar tikinti işlərinə çox da maraq göstərmirlər. Çünki vətəndaşın ərzaqdan başqa qalan heç nəyə pulu çatmır. Düşünürəm ki, alıcı üzünə həsrət qalmağımızın yeganə səbəbi budur. Çünki taxta istehsalında və satışında qiymətlər insanları hürküdəcek dərəcədə artmayıb. Artım cüzi formadadır".

Kafel-metlax, kərpic və mişar daşı satışında da durğunluq yaşanır. Satıcıların sözlərinə görə, bu sahədə qiymət artımı daşınma xərclərinin çox olması ilə bağlıdır. "Benzinin qiymətindəki qalxma yüklərin daşınmasında qiymət artımına səbəb olur. Belə olan halda biz də məcbur ki, qiymətləri qaldırıq. Çünki nəqliyyata əvvəlki dövrlə müqayisədə daha çox pul ödəyirik. Amma ümumilikdə bazarda bir durğunluq, passivlik hökm sürür. İnsanlarda pul yoxdur. Ən əsas da parklanma ilə bağlı cərimələrin 20 manatdan 100 manata qalxması işimizə ciddi əngəl törədib. İnsanlar maşınlarını yol qırağında saxlayıb bazara baş çəkə bilmir. Cərimələrdən qorxurlar", - satıcılar narazılıqlarını bildirirlər.

Azərbaycan Qiymətləndiricilər Cəmiyyətinin sədri Vüqar Oruc deyir ki, tikinti bazarında bahalaşma Rusiya və Ukrayna arasında müharibə başlayandan vüsət alıb. Bahalaşma Azərbaycana inşaat materiallarının gətirilməsində yaranmış problemlərdən qaynaqlanıb: "Bunda sonra dövrü olaraq bu bahalaşma davam edib. Apardığımız təhlilə əsasən

Tikinti bazarlarının "qara günü"

Qiymətlər ötən ilə müqayisədə 10-15 faiz artıb, amma durğunluğa səbəb tək bu deyil...

deyə bilərəm ki, yerli istehsal bir çox hallarda yaranmış qitəli aradan qaldırmaq üçün yardımçı olub. Yəni yerli istehsal daha da artıb. Bunun nəticəsində inşaat materiallarının qiymətlərində müəy-

lärin qiymətində artım təbii-
dir".

Ekspert deyir ki, digər valyutalarda olduğu kimi manatın alıcılıq qabiliyyəti də əvvəlki dövrlərdən fərqlənir. Maliyyə prosedurlarına və qaydalarına görə, müəyyən inflyasiya təsirinə məruz qalır. Bunun nəticəsində də qiymətlərdə bahalaşma meydana gəlir: "Bununla paralel olaraq bir neçə amil var ki, onu da xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır. Tikinti bazarındakı vəziyyətə təsir göstərən məqamlardan biri də azad olunmuş ərazilərdə infrastrukturun bərpası, layihələr və böyük abadlıq işlərinin aktiv şəkildə aparılmasıdır. Bu işlərin həyata keçirilməsi üçün inşaat materiallarına, eyni zamanda texnika və qurğulara böyük tələbat var. O cümlədən işçi qüvvələrinə çox böyük ehtiyac yaranıb. Bu da ölkə iqtisadiyyatının böyüməsinə və qiymətlərin yüksəlməsinə səbəb olur. Çünki hansı sahədə tələbat mövcuddursa, o sahədə qiymətlərin artımı ilə biz qarşılaşırıq. Yay mövsümü və yaydan əvvəlki mövsüm tikinti işlərinin genişlənməsinə səbəb olur. Bu da mövsümü olaraq qiymətlərə təsir edir və tikinti passivliyi aradan qalxır".

V. Oruc qiymət artımında süni səbəblərin olmadığını bildirdi: "Tikinti materialları bazarı illərdən bəri formalaşıb. Bu bazarda prosedurlar məhz bazarın özünü tənzimləməsi ilə həyata keçirilir. Əgər bir yerdə məhsula ehtiyac varsa, onun qiymətində təbii ki, artım baş verməlidir. Əks halda, enmənin şahidi oluruq. Burada hər hansısa bir süni təsirdən söhbət gedə bilməz. Məhsulların daşınmasında olan artım birbaşa tikinti materiallarının qiymətlərinə də təsir göstərir. Kərpic, mişar daşı kimi material növlərində qiymətlər 10-15 faiz yüksəlib. Bazarın digər məhsullarında biz bu tendensiyanın şahidi oluruq. Bu da təbii ki, işçi, daşınma haqlarının yüksəlməsi ilə müşayiət olunur.

Bunun qarşısını almaq olarmı? Keyr. Növbəti aylarda da qiymətlər qalxa bilər. Ancaq bir müddətdən sonra qiymətlərdə sabitlik dövrü yaşanacaq və bazar həmin qiymətlərə alışıcaq. Bütün bunları nəzərə alaraq, qiymətlərin əvvəlki dövrlərdə olduğu sə-

viyyəyə enməsinə gözləmək olmaz. Artım elə bir haldır ki, qiymətlər ancaq irəli yön alır. Yalnız fors-major hadisə olarsa, biz qiymətlərin bu və ya digər formada enməsinə görə bilərik. Qış aylarında da qiymət qalxmıyacaq. Çünki o aylarda tikintidə səngimə baş verir. Hesab edirəm ki, bu qiymətlər növbəti mövsümə qədər davam edəcək".

■ Sahənə RƏHİMLİ,
Fotolar müəllifindir

ÜSAVAT

Son səhifə

N 133 (8506) 31 iyul 2024

Nadir avtomobillər inanılmaz qiymətlərə satıldı

Aİmanıyanın Teqernze şəhərində keçirilən "RM Sotheby's" hərracında nadir "Mercedes-Benz SLR McLaren Stirling Moss" yeni sahibinə qovuşub.

Oxu.Az championat.com-a istinadən xəbər verir ki, cəmi 45 ədəd nüsxə ilə istehsal edilmiş avtomobiləndən biri 3,4 milyon avroya satılıb.

Hərracda həmçinin 1966-cı ildə buraxılmış "Ferrari 275 GTB/6C" də yüksək qiymətləndirilib. Onun yeni sahibi "Ferrari Classiche" sertifikatlı avtomobil üçün 2,5 milyon avro ödəyib. Bundan əlavə, məşhur "Mercedes-Benz 190 E 2.5-16 Evo II"-nin müasir versiyası olan HWA EVO restomodunun ilk nüsxəsi 1,3 milyon avroya satılıb. "Porsche 911"ə bənzədilmiş 1989-cu ilin "Ruf SCR" kupesi isə 1,1 milyon avroya alıcı tapıb. "Porsche 935" (2019) və "Porsche Carrera GT" (2006) üçün bir milyon avrodan çox pul ödənilib. 1949-cu ilin "Talbot-Lago T26 Grand Sport Coupe" avtomobili isə 961 min avroya satılıb.

Ağıllı insanların doğum tarixlərində bu nömrə var: yoxlayın

Hər bir insanın doğum ili əvvəlcədən müəyyən edilir və onun son rəqəmi xarakterin, həyat tərzinin və potensialın bir çox aspektlərinin açılmasına əhəmiyyətli təsir göstərir.

İnşanınız da, inanmasanız da, rəqəmlər hər birimizə unikal təsir göstərir, erkən uşaqlıqdan nəzərəcarpan müəyyən xüsusiyyətlər verir.

Moderator.az doğum tarixlərinizin rəqəmlərinə görə xarakterlərin müəyyən olması araşdırmasını təqdim edir.

Doğum tarixiniz 1-lə başlayarsa:

Sizdə güclü iradə, qətiyyət və çətinliklərə qarşı müqavimət var. Bütün maneələri dəf edərək, əzmkarlıqla hədəflərinizə çatırsınız. Siz qərarlı, müstəqil və bəzən impulsivsiniz. Siz mehribansınız və başqaları tərəfindən

tanınmağa çalışırsınız, eyni zamanda dəbdəbə və maddi zənginliyə can atırsınız.

Doğum ilinizin son rəqəmi 2 və ya 3 olarsa:

Siz çox həssas bir insansınız, ünsiyyətiniz istilik və sakitlik gətirir. Siz dünyaya və ətrafınızdakı insanlara diqqət yetirirsiniz, başqalarından yayınan detalları görürsünüz. Siz paxıllığı bilmirsiniz, inkişaf etmiş bir təxəyyülünüz var və yeni məlumatları asanlıqla mənimsəyirsiniz. Ünsiyyətcilliyiniz və mehribanlığınızla seçilirsiniz.

Doğum ilinizin son rəqəmləri 4 və ya 5 olarsa:

Uğur həmişə sizi müşayiət edir, siz öz qabiliyyətlərinizə arxayınısınız. Çalışqan və ağıllısınız, iş həyatınızda mühüm yer tutur. Mükəmməl analitik və inandırıcı bacarıqlarınız var. Səyahət etməyi və müxtəlif ölkələrdə həyatı müşahidə etməyi sevirsiniz. Siz yaradıcı düşüncəniz və qeyri-ənənəvi yanaşmanızla seçilirsiniz.

Doğum ilinizin son rəqəmləri 6 və ya 7 olarsa:

Liderlik keyfiyyətləriniz var, lakin bəzən özünüzü mərkəzləşdirə bilərsiniz. Siz qətiyyətli və aktivsiniz və bu, məqsədlərinizə çatmağınıza kömək edir. Hadisələrin mərkəzində olmağı və ideyalarınızla ilhamlanmağı üstün tutursunuz.

Doğum ilinizin son rəqəmləri 8 və ya 9 olarsa:

Siz düşüncəli, etibarlı və praktik insansınız. Qərar verməzdən əvvəl həmişə müsbət və mənfi cəhətləri çəkin. Çox planlarınız var və impulsiv hərəkətlərə təslim olmayın. Siz intizamlı və məsuliyyətliniz. Siz resurslardan rasional istifadə etməyi və idarəetmə bacarıqlarına sahib olmağı üstün tutursunuz.

Britaniya alimləri belə qənaətdə gəliblər ki, veqan pəhrizi bioloji yaş azalda bilər.

Araşdırma 21 cüt əkiz üzərində aparılıb. Sekkiz həftədən sonra yalnız bitki qidaları yeyən subyektlərin daxili orqanlarının və sistemlərinin bioloji yaşının azalması qeydə alınıb.

Pəhrizinə ət, yumurta və süd məhsulları daxil olanlarda isə belə dəyişikliklər müşahidə edilməyib.

Veqan pəhrizinə riayət edənlərin bədən çəkisi orta hesabla 2 kiloqram azalıb. Lakin bəzi ekspertlər belə bir pəhrizin uzun müddət ərzində qida çatışmazlığına səbəb ola biləcəyini və bütün yaş kateqoriyalarına uyğun olmadığını iddia edirlər.

Bunları bilirsinizmi?

- * Bədənimizdəki damarların ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu uzunluqla dünyanı 3 dəfə dolaşmaq olar.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, əgər dünya düz olsaydı 60 km uzaqdakı şam işığını görə bilərdi.
- * İnsan beyni dəqiqədə 1000 kəlmə oxuya bilər.
- * İnsan saç 12 ton çəkisi olan yükü qaldıra bilər.
- * İnsan bədənindən 30 dəqiqədə çıxan enerji ilə 4 litr su qaynatmaq olar.
- * İnsan bədənində şimpanzədə olan qədər tük var. Lakin onların çoxu görünmür.
- * İnsan sümüyü qranit kimi möhkəmdir. Sümük 9 ton yük qaldıra bilər.
- * İnsan beyni kompüter olsaydı saniyədə 38 ketrilyon iş görə bilərdi. Dünyanın ən güclü kompüterini olan "BlueGene" bu rəqəmin 2/1000 görə bilir.
- * Körpələrin əksəriyyəti mavi gözlü doğulur. Lakin ultrabənövşəyi işıqların təsirindən rəng dəyişir.

Qocalmağı necə dayandırmaq?

Qidalanma, həyat tərzimiz bizim ömrümüzdə birbaşa təsir edir. İnsanlar çox yaşamaq istəyir, ancaq tez qocalır və enerji tükənmişliyi yaşayırlar.

Bəs insanlar necə daha gec qocala bilər və uzun ömür sürə bilərlər?

Mövzu haqqında İlker Çağlayan maraqlı bilgi və faktları "Söhbətqah" podkastında bölüşüb.

İnsan ömrü ortalama 120 ildir. Bu mütəhərrik əslində (maşın, makine) 120 il fəaliyyət üçün yaradılan bir mexanizmdir. Bəs niyə 120 il ömür sürmür, pozulur?

Çində yaşadığım dövrdə hər səhər bina önündəki parklarda 60+ yaşlı insanların qaçmalarını, çərpələng uçurub, rəqs etdiklərini görürdüm. Aktiv həyat sürürdülər. Mən də Çin dilində öyrəndikdən sonra onlarla danışdım və nəyin şahidi oldum?

60-65 yaşlı sandığım insanlar əslində 85-95 yaş arasında olan insanlardır.

Onlardan biri ilə tanış oldum ki, 4 dəqiqəlik taici ilə məşğul olurdu. 103 yaşı var idi. Yaşam sirrini öyrənməyə çalışdım. Mənə həyatını məhz bu 4 dəqiqəlik taici kimi çox yavaş hərəkət etdiyini dedi. Həyatın axarında aramla, yavaş addımladığını izah etdi.

Qocalmamaq üçün qidalanmağımız çox önəmlidir.

Amma antiagingdə bir çox parametrlər var.

Hər şeydən əlavə əsas olan bizim düşüncələrimizdir. Düşüncə ilə xəstəlik yaradıb, özümüzü qocalda, xəstə edə bilirik. Dolayısı ilə ruh, zəhin və bədən olaraq bu döngünü qura bilməliyik.

Şəmsi Təbrizinin bənzər bir ifadəsi var idi. Neçə yaşında oluruqsa olaq, dəyişmək, yenilənmək hər zaman mümkündür. Əsas olan bizim istədiyimiz, daxildən gələn enerjimizdir.

Öncəliklə qəbul edə bilməkdir, qəbul edəcəyik. 0-cı addım bir şeylərin yolunda getmədiyi halda bunu görüb, qəbul etməkdir.

Bəzən terapiya almağa ehtiyacınız var. Terapiya almaq pis bir şey deyil və yardım hər zaman gözəldir.

İnsanların çoxu əks reaksiya verib, "mənim yardım ehtiyacım yoxdur" - deyir.

Həmin insan beynində, zehində hər şeyi blok edib və onun yaxşıya doğru irəliləməsi çətin söhbətdir.

İnsan qəbul edərsə, hər şey yolunda gedəcək. Qəbuldan sonra niyyət gəlir. Niyyətimizin çox güclü olması önəmlidir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500